

Ідея без діл є мертва! З хати до хати! З рук до рук!

ГУРМІЯ

Орган Української Військової Організації.

Ч. 1

СІЧЕНЬ

1927

1927

З Новим Роком!

Вісім літ минає, як український стрілець голодний і босий з крісом у руці ставив під мурами княжого міста Льва та над срібнолентим Сяном відважно чоло польському наїзникові.

Вісім літ минає, як український січовий стрілець з молоденьким та ще недосвідченим галицьким новобранцем, оборонив золотоверхого Київа, перед червоною навалою з півночі.

Вісім літ минає, як гук гармат та торохкіт скорострільів творили одинокий акомпанімент до наших різдвяних колядок.

Замовкли гармати. По широких степах України поросли травкою та припали снігом могили молодих борців за волю України. Пробуджену до життя Україну розшматовано на чотири частини. На схід від Збруча розсіявся червоний наїзник, який під кличем пролетарського єднання намагається там вбивати всяку державницьку думку.

На зеленій Буковині й Бесарабії станув важкою стопою трусливий Румун, який гнетом та насильством старається збудувати велику Румунію.

На південних збочах синіх Карпат розсіявся недавно ще й сам поневолений славянський брат, який зі солодкими словами славянського братерства на устах подає невисомому Полякові та Румунові руку до гноблення всього, що українське.

На захід від Збруча розпаношився Лях, який огнем та мечем намагається на чисто українських землях, на цьому українському Пемонті, будувати й закріплювати польську державність.

Замовкли гармати, замовк торохкіт скорострільів. На українських землях запанував сум

та неволя. Лиш денде попри церковну колядку, чи українську думку, почується стрілецька пісня: «Ой, не тішся, Ляше, що по Збручу то ваше».

І мимо тих невідрадних відносин та загальної зневіри, найшлися на галицькій землі ще й такі, що не хотіли й не хочуть погодитися зі станом неволі, який запанував на українських землях. Це ті, що своєю кров'ю значили дорогу по широких степах України, які бачили свою власну державу й боролися за неї.

І шість літ минає, як на румовищах власної Української Держави, серед тої великої руїни, двинулася Українська Військова Організація. Може й числом невелика, а за те духом і завзяттям сильна громада, яка плекаючи стрілецькі традиції Української Армії, поставила собі за ціль, розбудити національну свідомість, розбити невірницькі кайдани та збудувати свою власну державу.

І шість літ минає від часу, як Українська Військова Організація, створена в галицькому підземеллі, розпочала нову, довгу й затьожну боротьбу з ляхським наїзником. Замовкли виправді гармати, але боротьба піднята на галицьких землях ще не покінчилася. Стогін гатованих польськими поліцейниками, скрегіт зубів запроторених в тюрми наших борців, оклик «Хай живе Україна» ідучих на смерть, часті стріли й замахи на наших найбільших шкідників, це ця терниста дорога, по якій приходиться ступати нам в нашій дальшій визвольній боротьбі.

Шість літ довгої і затьожної боротьби, великі жертви в людях нас не зломали; глибока віра в успіх праці й тверда надія, що власними силами й власним мечем викуємо волю,

Бібліотека

Волл. С. Коновальця

стоять перед нами, як заповіт наших товаришів погибших на землях широкої України та наших співробітників замучених у ворожих тюрмах. Умовини такої боротьби дуже несприятливі, бо попри боротьбу з наїздниками доводиться стрічати на нашому тернистому шляху різні колоди, кидані під ноги не тільки запреданцями й зрадниками українського народу, але й такими, що ради особистих амбіцій не вагаються навіть жертвувати добром цілого народу для досягнення непевних цілей. Ми одначе з нашого шляху не уступаємо й раз піднятого діла не кидаємо й не кидаємо. Навпаки, скріплені в боротьбі з труднощами, ставленими з боку чужих і своїх, із ще більшим завзяттям стремитимемо до наміченої мети.

Невагаючи нагілка на Організацію зі всіх сторін, вічні труси й арештовання та фінансові труднощі, з якими приходило й приходять стрічатися Організації на кожному кроці, змусили свого часу Організацію в 1921 році припинити видавництво свого власного журналу. Після частинного усунення тих труднощів, приступає Українська Військова Організація також і на тій ділянці до віднови праці.

Хоч при відновленню мусіла назва органу з тактичних причин бути зміненою, то одначе провідна думка й напрям «Нашого Шляху», який виходив в 1921 році, лишилися ті самі.

Випускаючи з Новим Роком в світ перше число «Сурми» віримо, що наш підпольний орган сповнить покладені в ньому надії та стане сурмою, яка закриватиме прибитих та змучених та кликатиме охочих до горячого, затишного і довгого бою, за наш світлий ідеал, за Вільну Україну.

Р е д а к ц і я .

УКРАЇНСЬКИЙ БОЄВИК ІДЕ!

... З підполля темного йде у світ широкий український боєвик революціонер зі сурмою в руках і мечем при боці. Зпід землі виходить він на світло денне і ставить свої кроки, повільні може, але певні.

Під землею він виріс, але вродився на білому світі. В надлюдських муках зродила його мати, кров невинно помордованих ворожою рукою. Кат був його повитухою, скрипіт шибеніць колісковою піснею, а казками — зойки катованих. Годувався терпінням народу, а вмивали його сльози сиріт. Дві пістунки мав він: Любов і Ненависть, а одного учителя: Правду. Церквою для нього були могили по полях, а дзвонами ворожі стріли до зашудженних на смерть.

Лиця його усміх не красить, але і сум йому чужий. Що зветься страхом — не знає, про боязнь не чув. Милосердя не просить і не дає. Одну віру має, віру в нарід свій, з котрого вийшов, до котрого йде і серед котрого жити буде. А житиме вічно, бо він безсмертний. Він дух — думка, воплощена в силу. Думка мільонів, що за правду лягли, ідея

мільонів, що до правди йдуть. Він вічний, безсмертний, непоборимий.

І ціль у нього одна: воля у власній державі. Суверенна, Соборна, Українська Держава, то його найближча Мета, а шляхом до Неї: Б о р о т ь б а .

Апостолом Боротьби він був, є і буде. Святу боротьбу за правду і волю проповідувати він хоче, боротьбу, що не знає стриму, не лякається жертв, — боротьбу, що святістю і величю ціли освячує себе. Він апостолом, але хреста в руці не має — лише меч, а слова й тони його сурми будуть тільки відгуками діл і вони значимуть його дорогу. Він апостол чину.

І йде він між український нарід: будити тих, що не пробудилися ще з рабського сну; додавати сили тим, що стоять в борні; двигати тих, що виснажені впали на шляху. І сам рости й міцніти буде на своїй мандрівці, бо він творець сили і сили твір.

Йде під селянські низькі стріхи, до брата свого, що мозільними руками крає скибу пересякає кровю і потом предків своїх і не дасть вирвати ворогові ні пяди української землі. Впоїть в душу українського хлібороба цю істину, що леміш і меч з тоїж самої руди ковані, а шабля нічим не шляхотніша від коси — і що є хвиля, в яких рало не в землю, а в тіло ворога встромити треба.

Зайде до фабричних робітень, де мязи українського робітника лопають від натуги, коваючи золото для своїх гнобителів. Вступить до підземних копалень, де ворог українськими руками видобуває для себе скарби української землі, піде до темних лісів, де ворожа сокира ширить безпощадно знищення — і вчити буде українського робітника, що багатства української землі — українському народові належать, — а тим самим і йому, як синові тогож народу. Вчити буде, що тільки у власній національній державі український робітник буде мати право на змогу влаштувати свою долю по своїй волі, проголошувати буде, що інтернаціональне братерство працюючих кінчиться там, де починається інтерес власної нації.

Український борець-революціонер зайде і до ворожої армії, де цвіт українського народу зі спаленим від сорому лицем вчиться, як боронити тюрми, в котрій карається його нарід, і засурмить там, що від волі того, в чий руці кріс, залежить, куда полетить куля, — і що не знати ні дня, ні години, коли їм прийдеться як жовнірам Українського Народу стати в обороні його прав і ворожий багнет обмити ворожою кровю.

Він піде й до тих, що умом працюють і своє знання по неволі віддають ворогові, та, переконувати їх буде, що нищення ворожої державної машинерії, котрої колісцятами й вони являються, є рівнозначне з приспішуванням процесу творення власної держави.

Зайде до школи між малі діти, де учитель захищає в молодечі серця ворожу отрую і вчити їх буде любові та посвяти для свого народу.

Не мине й церкви, — і від вітваря проповідуватиме любов, але до ріднього, гордість, справелливість.

Всюди піде, не мине нікого. Дійде до найдалших закутин української землі, споїть усіх в одну, непобориму, революційну армію і поведе її шляхом боротьби до визволення Нації.

ПОЛЬСЬКІ ЗАЛИЦІЯННЯ І РАДИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ З ПЕРЕД 1863 РОКУ.

Поляки по втраті своєї державности не примиринились зі своєю долею, але старалися використати кожду нагоду, щоби скинути зі себе московське панування.

Та завдання це не було легке. Польща знайшла під трома займанщинами, а ідея польської державности жила тільки у виспих верствах, серед шляхти. Селянство явило ще шляхоцькі гаразди в незалежній Польщі, та неприхильно ставилось до відбудови Польщі.

Невдалі спроби перших повстань не зневірили одначе польських революціонерів. Навпаки були вони товчком до завзятійшої праці, та до користування висновками з тих перших відрухів.

Перші повстання не повелись, бо до бою станула тільки частина шляхти, та інтелігентських верств. Польському селянинові жилося краще під Москвою чим під Польщею і це було перешкодою до втягнення його в боєві ряди. А що польським революціонерам були потрібні до боротьби широкі маси, тому й задумали вони втягнути до неї українське

БОРЦЯМ!

(У річницю розстрілу — Луцейкові, Круні, Шереметі, й Мельничукові присвята).

Ви так хотіли жити, жити Боротьбою
Й любити все своє, що Рідне і Велике.
Що аж дали себе в святочному настрою
Під кулі ворога й сказали гордо: „Вбийте!

— Убийте нас Ляхи! бо ми бажали слави
Батьківщині своїй; творили Барикади!
І хто це ви такі, давно ми вже пізнали
Та ваші наміри, такі гидкі й лукаві.“ —

І блиснули вогнем, не дали говорити . . .
І гаркнули погано, мов собаки-кріси . . .
А Ваша кров гріхи з землі хотіла вмити,
А Дух Ваш заяснів високо ген над містом.

Упало вас по двох, у Чорткові й у Львові.
Там діти, що до сонця рвалися світанком;
А тут уже борці-дружинники готові,
Що зарево вогню вважали ясним ранком.

селянство та його руками і кровю добути Польщі волю. Повторилася стара історія. Використано положення українського народу та рішено вжити його до будови польської держави. Поляки мріяли про відбудову історичної Польщі, в якій межах булаби також Україна та Литва.

Щоби притягнути українські маси до своїх плянів, починають Поляки перед повстанням 1863 року розкидати по Україні тайні відозви, в яких взивають Українців стати рама об рама з Поляками, до боротьби проти Москви, за вільну Польщу, — обіцюючи в ній Українцям «золоті гори»: вільність, рівність і братерство. Ці відозви знаменито характеризують польську владу та душу, які й до сьогодні нічим не змінилися.

Найстаршою проклямацією, яка заховалася до наших часів, є проклямація польського письменника-дідака Юзефа Розенталя з року 1855. Вона писана польською мовою; прочі писані вже по українськи.

Починається так: „W imię Ojca i Syna i Duchy Świętego Amen. My naród wolny, wzywamy do was bracia, co pod jarzmem Moskiewskiej niewoli sto lat już jęczycie. My wyciągamy do Was dłoń bratnią. Przyjmicie ją, a w edy ogólna równość i wolność będzie na ziemi“

Дальше автор старається вяснити причини поневолення народу, — апокрифічним способом і взиває подати братню руку Полякам. «Пам'ятайте», — каже —, «що Ви той лев, який лежить закований у клітці і не відає про свою силу, що коли заричить, грати вмить розлетяться і цар в своїй столиці затремтить на троні та впаде Вам під ноги. Пам'ятайте, що Вас є сто тисяч, і якщо Ви міцно стиснете коси в руці а діти Ваші візьмуть сокири, а жінки Ваші кочерги та кий, якаж тоді сила

Упали Ви! Та шож, для нас Ви не упали,
Розплилась Ваша кров в серцях всього Народу,
І родить громи гнівн селами й містами —
Та творить лави тих, що стануть за Свободу!

Левич

В ЛИСТОПАДОВУ НІЧ . . .

І знова рік . . .

Ще один рік вагітний одчаєм, пронизаний сподіваннями.

Віддаюється Великий Момент . . .

І тільки спомин . . .

Лиш ясна радісна згадка юнацького запалу, молодечого пориву — чину, що намагався світ зачудувати, то знова сумні рефлексії, що черваком зневіри й апатії точать вимріяні надії . . .

У мрачну далечінь віддаюється Цей Момент, окутується в чимраз густійшу імлу забуття . . .

Тільки блідою, здається, веселкою мерехтить на обрії життя нації . . .

проти Вас остойтись? І будете тоді вільним народом, будете на своїй землі працювати не для царя і не для панів, а для самих себе . . .»

Дальше відозва закликає селян до довіря тим, хто прийде до них з цим «папером», бо вони будуть свої люде і порадять селянам, що мають дальше робити! «Виберіть їх за старшину, бо вони, як люде світлі, зуміють Вас повести».

У відозві пригадується часи Хмельницького та Залізняка а це в тій цілі, щоби збудити до себе більше довіря.

Слів: Поляк, Поляки — не згадується ні в одному місці, говориться лише про «вільний народ». Чому так? Це ясно! Любов Українців до Поляків була їм відомою.

Другим залинянням до нас є «Золота Грамота» (писана золотими буквами).

Вона починається подібно: «Во Імя Отца і Сина і Св. Духа. Золотая грамота до сельського народу. Піднявшись разом з Польщею і Литвою проти московського панування, щоб вивоювати вічну свободу і щастя не хочем нічого більше, як тільки волі і свободи, рівности і щастя всіх мирян кожної віри і стану. І желяючи найбільше щастя для сельського люду на вічні часи постанавляем . . .»

І тепер слідує вичислення всіх благодатей, якими Польща хоче обдарувати український нарід. Кінчиться вона так: «Надаючи сельському людові проказані вище права, вільности, обивательської рівности і земської власности ручаєм і во віки обіцюем . . .»

Все вище письмо оглашаючи сельському людові Волиня, Подоля й України; заховання й оборону прав наданих цею грамотою перед народом, цілим світом і Всемогучим Господом Богом присягаємо.» —

І тільки спомин . . . тільки підлобий блиск очей . . . лиш німий, злобний скорч пастука . . .

Ха! ха! ха!

Купка непоправних фантастів з юрбою збунтованих рабів пірвалась очайдушно скинути кайдани, завзялась за одну ніч збудити тюрму Народу, за одну ніч здвигнути Хором Свободи, Хором Самостійного Життя Нації.

За одну ніч . . .

З юрбою збунтованих рабів . . .

Ха! ха! ха!

Купка непоправних фантастів, горстка синів тих рабів, що в екстазі обурення на «кривду» на одно тільки могли здобутись — на гайдамацький бунт . . .

І поплила кров, гаряча кров . . .

Покотились буйні голови на прадідівську землю, застелилась трупами воскресша країна . . .

Рівночасно зі «Золотою грамотою» видано «Відозву тимчасової народної старшини до Руського Народу», яка була тільки поясненням «Золотої грамоти», а в якій ззивали «руський нарід до оружного на ворога находу». На печатці цього документу видніє сполучений герб Польщі, України і Литви, а навколо напис: «Рѣшд тимчасови на Русі».

Але найцікавішою пам'яткою є польська проклямація під наголовком: «Голос Шевченка із Сибіру, до братів своїх Українців, Воляняків і Подолян». —

Поляки, знаючи, якою популярністю тішився Шевченко серед українського народу та що його думки є національним евангелієм, не завагалися ужити імени Шевченка для агітації серед мас. Зробили це в той спосіб, що проклямацію написали у формі листа від Шевченка до українського народу, подаючи в ньому, що Шевченко не помер, бо біля Канева поховано лише порожню домовину з піском, — а поета заслано знова на Сибір. На Сибірі терпить тепер поет знова і заливається сльозами, коли згадає про свою Україну, де нема нікого, хто навчивби людей, що мають робити. Тому пише він це письмо і посилає його через салдату, який утікає з Сибіру, — своєму другові Йосифу Осиці, — який знова то письмо розішле ріжними дорогами по Україні.

Лист посить дату 20 липня 1862 р. а писаний буцімто в Нерчинську в Сибірі. В самому листі розказує нібито Шевченко, що він живе і коротається в Сибірі та звідтам шле своїм землякам вказівки, що мають робити.

Перший розділ проклямації є затитулований: «Хто Ви». У ньому плете автор теревені про співжиття Українців з Поляками, а його інтенцію найкраще видно з пісні «Про давню свободу», яка замикає цей розділ. За автора

Понеслись голосні материнські стони . . . полились сльози сиріток . . .

А потім?

Збруч . . . тиф . . . чотирикутник смерти . . . блуканина по степах, трагічне шукання союзників . . . табори . . .

По прадідівській землі знова ступає безкарно стопа наїздника . . .

Ще один, другий конвульсійний рух, ще один, другий рефлексійний відрух — і на галицьку землю ступає повільним кроком вістун замирення й помирнення . . .

Таж вичерпались сили, виладувались енергія!

Тепер потрібний мир, супокій, потрібний нормальний хід життя . . . Мусимож прийти до себе.

Доволі вже тої певної, ризиковної боротьби! На її місце слід увести хитрість, сприт, щоб заощадити рештки сил, щоб використати все, що тільки дасться . . .

вірша подають Ляхи Шевченка. Початок його такий:

«Горе Тобі, Україно, щось Ти в руках цара, Бо на Тобі, Україно, тяжка Божя кара.

Колись була під Ляхами, тось жила щаслива;

Прочвітала козаками славна Твоя нива.

Лях за Тебе ставив груди перед Турком і Татаром

І боронив Тебе всюди, бився з Німцом, Царом».

У другім розділі на питання: Що Ви? відповідається: «царські невільники». Тут розказується, як Москалі забрали Польщу і Україну і як тепер господарюють та знущаються.

Третій розділ дає відповідь на питання: «На що Ви?» цими словами: «Ви вже не на те, щоби, як скоти не виходили з ярма, тільки, щоби бути вольним народом, так—як були Ваші діди і прадіди. Тепер для Вас пора наступила, коли хочете вольности, то приставайте до Ляхів. Я прошу Осику (персоніфікація польського революціонера), щоби порозсилав скрізь мої письма. Де оно прийде, зберіться нишком, щоби вас попи і поліція не вислідили, а як прочитаєте обявіть своїм сусідам і дальше. . . Як скажуть Вам Москалі: дайте рекрута, — не дайте і податі більше не давайте, приготуйте сухарів і круп і виберіть по десять молодців із всякого села, нехай будуть готові. Ляхи як побачуть і почують це, то до Вас пристануть і до серця як братів приг-рнуть. Я й до Ляхів пишу і прошу, щоби з Вами побратались. І вони писали до мене, що на це согласні.»

„ . . . Ляхів, котрі не пристануть до Вас, то їх також на гиляці повісьте, але це вже Вам прикажуть ті Ляхи, котрі будуть з Вами. А стовпи ті з дротом; що стоять при дорозі, часто

Причаїмось, присмирніємо, одуримо ворога, який і не стямиться, як ми його омотаємо.

Ге! Ге! Ми то потрафимо . . .

Таж наша хитрість увійшла в пословицю . . . Ге! Ге!

Таж сили ростуть!

От, гляньте! Молодіж вже успокоїлася, прийшла до розуму, устаткувалася . . .

От, як прилягла пажерливо до науки, як скрупулятно виконує приписи шкільної влади, з якими успіхами здає іспити, ригороза, докторати . . . наростає новий нарибок інтелігенції, яким буде можна обсадити колись державний апарат!

Що? Йй на заточенню не дадуть працювати на народній ниві?

Тим ліпше! Ведучи спокійне життя зашанує свої сили, заховає свою енергію до «слухного моменту»!

А він прийде, неодмінно прийде, бож —

підрубуйте, бо по сих дротах дають знати царові де що робиться і зараз присилають війська. А як Осика стане вже межі Вами, тоді кождому дасть раду. Але поти не побачите Осики, поки всі одним словом не будете кричати: Проч Москалів і не повісите хоч по десять справників і приставів.»

Цей послідний розділ кінчиться піснею:

„Побратаймося з Ляхами, даймо собі руки, Поробим їх старшинами, то нас визволять з муки.

Трудно самим зриватися, ватажок не маєм,

Бо ми темні як зробити і самі не знаєм.»

Такий бувби короткий зміст цих чотирьох польських відозв до українського народу. Вони є незбитим доказом, як Поляки хотіли українськими руками вибрати з огню печену бараболу, як думали українською кровю викупити свободу Польщі, та як задалегідь плянували панувати над тими, що мали їм вибороти державу. Вони свідчать також і про ляцьку підлоту, яка пішла так далеко, що до своїх цілей відважилися ужити імени Шевченка. Навіть перед маєстатом смерти не мали вони пошани. Викликають з гробів ще й тіни Гонти та Залізняка, яких самі замордували і на їх пам'ять закликають український нарід піти на ратунок Польщі. Величають і гетьмана Богдана Хмельницького, перед яким тремтіла ляцька бута, котрого з душі ненавиділи і ненавидять, щоби хоч тим способом знайти доступ до українських мас. Це все зайвий раз доказує, що для Ляхів всі способи та дороги з добрі, коли вони тільки ведуть до цілі.

Історія повтаряється. Як в 1863-ім році, так само й тепер деякі «ліві» Поляки від часу до часу витягають старий ключ — за вашу й нашу

«згинуть наші вороженьки, як роса на сонці!»

Неодмінно самі згинуть!

Ух! тоді ми втнемо штуку, якої світ не бачив, тоді заллемо сала за шкуру тим проклятим Ляхам і Москалям і крикнемо їм »Не пора»!

Ге! Ге! Ми то потрафимо!

Ворог страшний несе загибіль безпощадну . . .

Деж ті колишні борці?

Деж вони?

Ох! ломляться ряди, втікають чолові . . .

Ще горсточка мала . . .

Усюди зрада, усюди глум . . .

Скрізь злоба хама, льогіка філістра . . .

Ще хвилька, дві . . .

Ратунку!

Горе нам! . . .

СУРМА

Орган Української Військової Організації.

Ч. 2

БЕРЕЗЕНЬ

1927

Назріваючі конфлікти.

Не минуло ще й десять літ від покінчення збройної війни а на політичному горизонті вириваються уже нові хмари, які вказують на наближення бурі. Мирна будинок світового миру збудований на насильстві, на поневоленню слабших, диктований безглядністю і брутальністю, хитається вже в своїх основах та виказує при більшій подуві вітру такі щілини, що ніхто не сумнівається, що в недалекому часі цей будинок мусить лопнути та що мусить прийти знов до кривавих боїв. Світ приходить до пересвідчення, що до нового збройного конфлікту мусить скорше чи пізніше прийти і ту є ця причина, для чого кожна держава переводить горячковою воєнні приготування, заключає нові союзи з тайними воєнними клявулями, щоби спільними силами стати до збройної розправи зі своїми противниками. Мірові договори лишили по собі стільки неполаджених справ, стільки нових причин до конфліктів, які ніколи не можуть і не будуть миною дорогою поладжені мимо миролюбивих заяв державних дипломатів. Вистарчить глянути тільки на теперішню політично-державну конфігурацію Європи. На Заході неполаджений спір між Німеччиною і Францією, на Півдні розріст італійського фашизму, який шукає горячково виладування своєї енергії в експансії чи то на Африку, чи то хотая на найблищий Балкан. На самому Балкані дипломатичні інтриги й дипломатична гра в Альбанії, отвертий спір між Сербією і Італією, вічні перепалки між Болгарією та Грецією з приводу вічно неспокоїної Македонії. В середній Європі невдоволення в Австрії, вічний страх Чехії перед німецьким наступом, неполаджені непорозуміння між Чехією та Мадярщиною та сталі політичні й економічні кризи. Спори між Німеччиною а Польщею за німецькі землі, дальше неполаджених спір між Польщею і Литвою за Вильно, стихійна боротьба на Волині і Східній Галичині з польським наїздником, дальше справа Бесарабії, Буковини та Підкарпатської України—це зовнішній біляс восьмилітньої річниць покінченої збройної світової війни.

А внутрішні відносини у всіх державах — економічна криза на тлі промислової гіперпродукції, загальне зuboжіння, брак відбуту для готових товарів, вічне невдоволення, безнастанне шукання нових доріг, спроби санації новостворених, нежиттєздатних держав, заострення національного питання творять дальше цю частину вибухового матеріялу, який може кожної хвилини спалахнути великим вогнем. Всякі конференції, всякі справляюваня клявуль в заключених договорах, виходять як звичайні латання, як переливання з пустого в порожнє та, в остаточнім висліді, як певна передишка перед новою збройною розправою.

Над цими конфліктами назріває новий конфлікт між Англією і Свіською Росією, конфлікт між двома світами, який скорше чи пізніше мусить найти свою розв'язку в збройній і затажній розправі, що вирішить про буття або небуття цих двох суперників. Оба противники ясно здають собі справу з немилучности цього конфлікту, оба противники шукають в першу чергу союзників та вишукують взаємно у себе це слабе місце, в яке можна противника найбільчійше поцілити. В зеднуванню собі союзників переліцтовує себе одна й друга сторона. На разі цим місцем для збройної розправи є далекий Схід. Ту прийшло до першої посередної збройної сутички між хитрим і зрівноваженим Альбіоном та підступним Кремлем при вжиттю найчбільше рафінованих средств боротьби. Уже в самих початках цього конфлікту слідно, що оба противники неабиякі і що один другого не може легковажити. Перші виступи виказали, що нерви спокійного Англієця не цілком дописали та що хитрі дипломати з Кремля дістали в свої руки поважну зброю — новорозбурхані маси спокійного Китаю, невдоволене робітництво в Британії та дрімучі Індії, які відповідно підготовані можуть нанести смертний удар британській імперії.

Англієці свідомі таги справи й тому горячково теж приготуваються. На далекому Сході працює англійська дипломатія, щоби втягнути всі європейські держави і Америку до

«вольності». І нічим не різняться вони від своїх предтеч з 1863-го року. Такий самий він нікчемний у їх устах, як у — тимчасового ржонду. Лях ніколи в історії не додержав ще ніякої умови, ніякого зобов'язання. І не додержить на будуче — без огляду на це чи він лівий чи правий, революціонер чи консерватист. Бо така вже у Ляхів влада нікчемна. В 1863 році ніхто з Українців не злонився на облесливі заклики ляхських відозв. І сьогодні, ми віримо, що рівнож ніхто з Українців — крім продажних типів — не дасться обманути ляхським обіцянкам.

Але рівночасно запам'ятаємо собі добре одну ляхську правду, висказану в відозвах з 1863-го року. Вона звучить:

«Завиваємо Вас до оружного на ворога походу, бо тільки оружно потрафимо досягнути добра й волі.»

А ворог наш — Лях.

НОВИЙ СТІЛ.

З приводу вбивства польського шкільного куратора Станіслава Собінського у Львові.

Один удачний стріл, вицільений певною і недрожачою рукою члена Військової Організації, і на твердий камінь львівської землі звалилось бездушне тіло того, який ще перед кількома годинами видавав дальші засуди смерти на українське шкільництво і в своїй буті гримав кулаками в стіл на українських громадян, які прийшли до нього домагатись належного їм права.

Один стріл і не стало одного з тих, який кровавими буквами записався в історії недоли українського шкільництва.

Горе окутанім павутинням опортунізму, хамства й нікчемности! ...

Горе! ...

Гей, бийте в дзвін! Гей, на тривогу!

• Кричіть, гукайте!

Смаліть усіх бичем поброз!

Картайте всіх, громіть проклятами страшними!

Дратуйте, шарпайте усіх, не дайте супокою!

На гак опірних! ...

Та цить! ... Чуєш? ...

Сурма грає ...

Позір! Ходом руш!

Іде лава за лавою ...

Ідуть струнко витягнені ряди ...

Тверди бадьорий крок ...

Раз, два ...

Ідуть хлопці ... Юнацький запал і завзяття, лицарська гордість на їх лицах ...

Раз, два ... раз, два ...

Нагальні труси й арешти серед Українців у Львові та на провінції, якими польська влада хотіла викрити винувника чи винувників, хмари вештаючихся усюди агентів і провокаторів не зуміли напровадити на справжніх справників цього атертату.

Удачний стріл і певна рука це докази, що особа, якій припало доконати цього діла, йшла до нього в безмежній посвяті та ані на хвилину не попадала в сумніви що до доцільности свого вчинку.

Атертат відбився голосним відгомоном в краю і за кордоном, став з одної сторони перед світом голосним протестом проти безправя і насильства, яке запанувало на українських землях а з другої сторони показав Полякам, що в українському народі є сила, яка зуміє на кожде насильство достойно відповісти, та що серед українського народу є боева група, яка мала й має цю моральну силу, наказувати своїм членам іти на таке діло, та яка має таких членів, що рішаються іти навіть на певну смерть.

Може знайдуться одиниці, які аргументами чуття та аргументами псевдолицарськості схоуть цей вчинок обезцінювати, називаючи його засобом скритовбійчої боротьби.

Коли однак зважитись, серед яких обставин приходить українському народові жити під польською займанщиною, коли стануть перед очима сотки й тисячі тих українських жертв, які впали з рук польської влади, як перечитається листи тих, що караються по польських тюрмах, як призадумується над долею тих соток українських учителів, що караються на чужині, як почувється плач тих малих дітей, катованих польськими вчителями, то тоді не співчуття до вбитого але бажання нових подібних

• Радісно мають-тріпочуть злото-блакитні прапори ...

Грізно несеться брязкіт зброї, лискавкою грають найжені штики ...

Раз, два ... раз, два ...

Грімка пісня лине в безкраї простори ...

Ні, це не загони паліїв і горлорізів ...

Ні, це машерують бадьоро, струнко витягнені ряди, фальяга за фальягою, це йде армія ведена одною ідеєю, одним стремлінням, споєна карністю і завзяттям.

Раз, два ... раз, два ...

Завмерли, занімили вороги.

За славу, за честь і свободу Святої України!

У бій!

Урра-га! ... понеслось гураганом ...

Побіда або смерть!

Слава! Слава! ... покотилось громом по широких просторах ген по Кавказ, ген по Бескид ... Слава! ... Б у й - Тур.

спільної акції проти китайських націоналістів та проти російських комуністичних впливів. Оба противники здають собі з цього ясно справу, що цей конфлікт мусить перенестися скорше чи пізніше на європейській ґрунт. Англія заздалегідь працює горячково в Естонії, Латвії та Литві, щоб від півночі загорідити більшовикам дорогу до західної Європи. Дальше йде Польща, яка під диктатом Англії та за її грошевою допомогою переводить горячкові приготування до походу проти Сівітів. Російська преса подає виправді несправдженні відомости про формальний договір між Англією та Польщею, про новий поділ України на дві частини, а саме Правобережної та Лівобережної України, про певні зміни польсько-німецьких границь і проче. З голосів світової преси слідно, що в тому будучому конфлікті українське питання набирає чим раз більшого значіння та що від становища України залежатиме буде вислід цього великого конфлікту. І тепер вже слідно, що інтересовані держави думають на українській справі зробити свій інтерес а саме, щоби втягнути Україну в орбіту своїх впливів, торгувати Україною, як об'єктом, і зробити з неї сліпе знаряддя до смертоносного удару в Сівіти.

Становище Українців незавидне. З одної сторони большевицький гнет на Великій Україні, гнет Польщі на Західних Українських Землях, переслідування на Буковині й Бессарабії під цю пору, з другоїж сторони невеселі перспективи на будучність, а саме при існуючих тепер кордонах, розширювання Великої України на ще дві нові займанщини — на польську по Дніпро, у формі унії з Польщею, та поза Дніпром, на якусь блище неозначену самостійну державу під протекторатом західних держав. В заміну за ці неясні перспективи будочности Жукраїнський жовнір для можливої ляхської інтервенції, новий похід на Україну та дальша руїна українських земель.

Перспективи не надто рожеві. Проблема, здавалосяб, незвичайно важка до розвязки. Колиж приглянемося блище, то розвязку найдемо. Ми Українці Західних Земель на інтервенцію **разом з Польщею йти не сміємо**, ми не будемо наставляти своїх грудей і класти свої голови для поширення Польщі „од моржа до моржа“. І тому всякі намагання Польщі зєднати нас для себе мусять дістати належну відправу. **З Ляхом, який наніс нам стільки ударів, який гнобить нас безпощадно, ми спілки ніякої мати не можемо.**

З другоїж сторони нам з московськими більшовикам йти не має рації. І цей кремлівський ворог давить і дусить нас та й від нього нема нам чого надіятися. Наша надія, а тим самим наша сила і наша будучність, лежить **в нас самих**. Ми мусимо викресати в нас цю волю до власної держави, не під польським ані большевицьким омофором.

Ми мусимо тому створити свою **власну оружну силу**, свідому свого завдання, яка

поставить Україну перед світом не як об'єкт для чужої експансії, але як самостійний чинник, з яким мусять усі числитися. Ціль наша ясна: **зєднання всіх українських земель в одну Самостійну, Національну, Українську Державу**, яка має зайти належне і становище в світі великих держав Європи.

І цей момент наближається. Треба нам відповідно підготуватися, створити власну силу, мати ясну ціль перед очима, щоб не заскочили нас події та не перейшли понад нашу голову і не накиннули нам розвязки, яка йшлаб у розрив з нашою метою. —

БОРОТЬБА БЕЗ ЗБРОЇ

Усім нам відомо, що нашу мету Незалежну, Зєднану Національну Державу не зможемо добути без боротьби, бо ні один з окупантів не віддасть нам добровільно наших багатих земель.

Тож не треба її дивуватися, коли на згадку про майбутню рішальну боротьбу вирине питання, яким робом ми гноблений народ, маємо боротися. Кожний бачить, як сильно уружуються вороги української незалежности та як запонадлииво дбають про наймодерніші роди зброї (скоєстріли, літаки, газ і всі інші модерні воєні середники), щоб ужити їх в боротьбі також і проти нас безбороних.

Ця обставина одначе не повинна впливати на нас пригноблюючи. Бо коли візьмемо на увагу досвіди визвольних змагань інших народів, а зокрема досвіди останньої, світової війни, то побачимо, що не тільки сила п'ястука, воєнна техніка й великі маси військ, киданих у бій, рішають про перемогу. Богато важнішим являється тут моральний чинник, а саме віра в перемогу і завзятість, які у великій мірі рішають про перемогу. Якщо ми будемо скріплювати в собі цю завзятість, волю і віру в остаточну нашу перемогу, то тоді не будуть нам страшні сили ворога та не знеохотять нас малі невдачі.

Попри ці духові цінности не повинні ми забувати й на те, що обовязком кожного революціонера-борьника є шукати за відповідними матеріальними середниками, при яких допомозі можнаби в слушний час відбити атаку ворога на нас з одного боку, а з другого придбати відповідні воєні матеріали, які далиб нам змогу самим перейти до наступу.

Зброї не маємо є такій кількості, яка відповідалаб кількості зброї ворогів. В який спосіб повинні ми боротися?

Основною умовою з боротьби без зброї не тільки для революціонера-борьника, але й для загалу суспільства повинні стати отсі головні статі отсі головні заповіді:

I. Не роби нічого такого, що ворогові моглоб принести якунебудь користь;

II. Роби завжди і на кожному кроці та місці не все, що наносить ворогові шкоду;

III. Скріпляй свої духові й фізичні сили;

4. Боротьбу без зброї повинні вести не тільки поодинокі гурти революціонерів-борьників, але також цілий нарід. Революціонери-борь-

вики є тільки пробовною силою в цій затажній боротьбі.

Якщо кожний муцина, кожна жінка, кожна дитина і старик малиб цю першу заповідь стало на увазі, тоді ворог мусявби натрапляти на сильний мур відпору, якого не змігби розбити. Від дрібничок буденного життя поодинокого Українця аж до діяльности громад чи інших вищих груп включно мусять кожний бути свідомий цілі, до якої йому йти належить, бо щойно тоді не будуть мати до нього приступу ніжні угодові течії, не буде стремитися за хвилими полекшами, а цілу свою увагу та зусилля спрямує на цю оконечну ціль.

Не тільки відкриту боротьбу треба вважати доцільною. Ні! Систематично ведена безпощадна, підпольна боротьба не менше наносить боротьба на полі бою, кожний вчинок є тут боротьбою. На перше місце висовуються саботажі. Під ними належить розуміти таку боротьбу, яка без великих технічних засобів наносить ворогові велику шкоду. Розвиток хемії і техніки збагачує засоби цієї боротьби. Ці засоби уможливають перейти від доволі примітивних метод як протинання ножичами телеграфічних дротів відшрубовування гвинтів, до боротьби при помочи більше складних винаходів техніки і хемії. **На насильство поповнене і поповнюване над нами, кожний шлях і всі засоби боротьби зглядно оборони є для нас добрі, оскільки вони наносять ворогові шкоду.** Це вже одначе завдання спеціально вишколених боєвиків, яких загал суспільства повинен підтримувати в цих тяжких завданнях захистом та матеріальною допомогою. Бо щойно тоді праця боєвиків набирає більшого розмаху та стає успішнішою, коли вони бачать, що за ними стоїть суспіль-

ДОПИТ.

„Бригідки“, „Баторого“!

Ці назви обох львівських тюрем добре знані Українцєві, щоб треба було їх пояснити. В тих тюрмах каралися за Австрії наші батьки в час виборів. В тих тюрмах за Польщі крім батьків засіли й сини. Засіли не одиницями, сотками, — але тисячами. Священики, адвокати, лікарі, учителі, урядники, селяни, робітники, й студенти. Молодих селян і студентів було найбільше, бо як недавні жовніри Української Армії, були й будуть найнебезпечнішим елементом для ворогів. Одним словом, сиділи всі, що любили щиро рідну землю і хотіли для неї добра. Вязниця стала такою звичайною річю в Галичанина — Українця, що тепер навіть соромно кому небудь признається, що не сидів ні разу замкнений.

Мене перевели з Бригідок на Баторого.

Крізь місто понне злости й ненависти, крізь товпу, що кидала обидами і прокльонами, перейшов я з кількома товаришами, мов у сні, і знов зачинилися за мною важкі тюремні брами.

ність готова дати докази спочуття для їх діяльности.

Попри це лишається для широкого загалу суспільства ще інший спосіб боротьби без зброї. А саме український нарід, що живе поневолі під кормигю ворога, близько нього, має змогу пізнати всі його слабкі сторінки. Видвиганням на денне світло, не тільки в пресі але й з уст до уст, усіх його старанно закритих тайн і недомагань з области політичного, господарського та військового життя, підривається до ворога довіря в масах широкого населення. Точні інформації про подійсний стан у ворожій нам державі із всіми її „гараздами“, зловживаннями й актами насильств доконуваних на тілі гнобленого, українського народу і інших національностей, які опинилися по неволі в межах Польщі, це дуже влячне завдання пропаганди, а заразом могутний засіб боротьби.

Тільки сильний морально й фізично народ може вести важку, підпольну боротьбу. Український нарід має цю фізичну силу. Повинен тільки дбати, щоб і скріплюючи ці фізичні сили не затрачував духових. І тут треба присвятити велику увагу вихованю молоді. Доцільно ведено виховна акція видаєть не тільки здорових громадян та виелімінує всяких провокаторів і угодовців, але й підготує цілий ряд ідейних борців-революціонерів.

Нарід, що має всю змогу, всі здатности, потрібні до широкого самостійного державного життя, не може жити „підкуванням“ мови й національної культури, бо то грозить в остаточній консеквенції тій мові і національній культурі.

Р. Дмовскі.

Нас удруге докладно обшукали дозорці та попризначували до келій.

Мені призначено келію ч. 55.

Я згорнув всю свою мізерію, взяв під паху і поплівся по сходах за своїм повелітеlem.

Тюремний коритар отворив свою неважну пащу і ждав на нові жертви.

Ми пройшли попри цілий ряд дверей, замкнених на дві здоровезні колодки. В кожній клітці сиділи наші. Коло келії ч. 14. стояло двох польських жовнірів на сторожі. Один з них постійно дивився крізь віконце в дверях до середини.

І ми пішли далі.

Нарешті станули перед брудними дверми, над якими видніло: ч. 55.

Задзвеніли ключі, заскрипіли замки і я опинився в середині.

П'ятнадцять пар цікавих очий ждало на мій прихід.

Polityczny! — осудив якийсь чоловічок з рижю борідкою і махнув легковажно рукою. Вісім пар очий збайдужвіло.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ ІРЛЯНДІЇ.

Вся історія Ірляндії зводиться коротко до слів: боротьба з Англією, війна за незалежність. Ця боротьба „Зеленого Острова” тягнулася через цілі століття в різних формах, залежно від кожного часу умовин. Дуже часто приходило до отвертих, збройних повстань проти наїздника, які то повстання хоч саї про себе кінчилися невдачами, то всеж таки не йшли вони на марно. Вони перетворювали народню психіку та промощували шлях до остаточного визволення. В часі світової війни ірландський наїд, перший з поневоленних народів, підняв стяг збройного повстання проти такої могутньої держави як Англія. Ця остання, затижна боротьба принесла Ірляндії волю у власній державі.

Історія героїської Ірляндії, це незглибима керниця наук, примірів і досвіду для кожного народу, який бореться за свою державність. Вона вчить нас, що тільки силою духа і силою зброї може поневолений наїд добути собі волю.

В цьому нашому наїсі спинимося у революційній ірландській події з другої половини XIX століття.

В XIX ст. були в Ірляндії два великі повстання, а саме в 1848. р. і 1867. р. Вони, що правда, не вдалися, приєшпили одначе не мало розвиток історичних подій.

Десять літ після повстання з 1848—го р. входить протанглійський революційний рух Ірляндії в нову фазу, яку ціхує діяльність тайної організації „I. R. V. Irish Revolutionary Brotherhood” по нашому „Ірландське Революційне Брацтво”. Ірландський наїд назвав цю свою організацію також „Феніським Брацтвом”, або прямо „Феніями”, навізуючи до старої народної пісні про казочне військо Ірляндії зв. *fiann*.

— Наш! — сказав якийсь молодий студент і сім людей приступило витатися.

Чотири студенти і три молоді селяни.

Ми познайомилися швидко, як звичайно в криміналі.

Призначили мені місце до снання.

Молодий варубок Федько відступив мені радо пів ліжка і пів полиці.

Я розгостився...

Вечірній сумерк залягає понуру келію. Її мешканці порозбивалися гуртками й балакали. Кождий про своє.

Там у кутку збанкрутовний польський шляхтич оповідав про свою невинність.

Коло столу кишенивий злодій Сьлівіньскі викладав молодшим колегам тайни спиритного витягання годинників.

А коло мене мій сусід Федько розказував свої переживання в стрийській тюрмі.

Його голос тихий, але рішучий бренив у наших вухах, не як скарга, але як страшне оскарження:

— В нашому селі, коло Стрия згоріла панська стодола. Зараз на другий день жандарми арестували нас пятох, усіх з Української Ар-

мії. Покували нас так сильно, що аж зпід нігтів кров виступала, і гайда до Стрия.

В Стрию всадили нас до якоїсь комірки. Входимо, а там народу сила-силенна. Самі хлопці з недалеких сіл. Не то положитися, але й сісти не було де.

Дивимосся: В кутку лежить хтось і дуже, дуже стогне.

— Що таке? — питаю.

— Допитували так! — відповідають другі.

— Бодай їм мать мордувало!

— Ов! — думаю — і на нас прийде черга!

Сидимо ми день, сидимо другий, їсти не дають.

Але що там їдло! Коби тільки не допитували.

На третій день відчиняються двері.

Семко За дорожний! — кричить якийсь

— виходити!

(А Семко, то з нашого села хлопець.)

Пішов... Нема... Аж нараз знов отвираються

двері.

Через поріг вбігає Семко і впає.

Ми до него, а йому кров з губи, з носа, з

ух, а на лиці один синяк.

Увпав і лежить, як умерлий.

Ми до нього. Поляли водою, обмили.

Прийшов до пам'яті

— Що ж з тобою?! — питаємо.

— Допитували! — і знов: страшив пам'ять.

Страшно стало! Не так страшно тої бійки,

бо чоловік не такий дуже делікатний, але щоб

не вимовитися з чим, як зачнуть бити.

Цілу ніч ми ока не зажмурили. Чекали, що

от—от відімкнуться двері і покличуть кот-

рого з нас.

І таки покликали.

Над раном брали наших одного за другим

і кождий вертав побитий, покалічений.

Микола Долинюк, як тільки прийшов до

пам'яті, то перше сказав:

— А таки нічого не довідалися!

— Ну! — думаю — таки ще наші хлопці

щось варті. Аж лекше стало чекати на свою

чергу.

А нема, нема — відчиняються двері.

— Федько Гасюк! — кричить жандарм.

Тепер я. Встаю і йду. Все одно! Раз мати

родила! Але міркую собі: загисну зуби, кри-

чати не буду і не скажу, хоч забийте на смерть.

була 60.000 членів. Згодом при видатній допомозі американської, ірландської, еміграції організація скріпилася надзвичайно так, що під кінець 1865—ого р. мали фенії вже біля 200.000 членів, з яких 50.000 було вповні вишколених у воєнному ділі, а 50.000 частинно вишколених. Крім Ірляндії мала організація свої вітки також в Англії, навіть в англійській армії. Один ірландський революціонер, що працював серед насильно взятих до англійського війська Ірландців, каже, що в англійській армії було тоді 15.000 членів, з яких 8.000 стояло залагами в самій Ірляндії.

Ірландське Революційне Брацтво було в цей спосіб зорганізоване, що на чолі стояв один чоловік, який мав назву „Головний Організатор” або „Верховна Екзекутива” або також „Головний Центр”. Був ним Стіфенс, який клав під своїм псевдонімом добавок „Пауер” (значить: влада), або замість такого підпису букви: „Г. Ц. Р. І. Р.”, що означало: „Головний, Центральний Організатор Ірландської Революції”, або „Головний Центр Ірландської Республіки”.

Головному Організаторові підлягали скруги під прововодом т. зв. „А”. Кождий „А” підбирав собі 9 „В”, а кождий „В” по 9 „С” і врешті кождий „С” по 9 „Д”. Ця добре обдуманна організаційна система згуртувала в цей спосіб в кождім відділі 820 людей. Такий відділ відповідав одному полкові. Тому то й звався „А” полковником, „В” сотником, „С” сотарем (сержантом), а „Д” бозвиком. Конспіративні правила наказували, що „А” — полковника могли знати тільки підчинені „В”, тих знов тільки підчинені „С” і т. д. Списки членів організації ведено при допомозі тайних знаків в цей спосіб, що до кожного прибраного імені добавлювано окремі знаки, як ось приміром: „У”, „Л”, „О”, що означало: узброєний рух-

ницею, узброєний револьвером, узброєний ратником (історична і улюблена зброя Ірландців), і неузброєний.

Ірландські революціонери не обмежувалися виключно до творення свого тайного „Брацтва”. Воли використовували також для своїх цілей і легальні товариства. Так прим. звивався Стіфенс в 1858. р. з товариством робітників „Фенікс—Клуб”, якого члени увійшли опісля в „Брацтво”. Велику користь принесла феніям співпраця з „Товариством святого Патрика”. Під фірмою цього товариства зорганізували вони в 1861. р. похорони революціонера Мак—Мануса, учасника повстання з 1848. р., які то похорони перемінилися в імозантну протанглійську демонстрацію. Тлінні останки Мак—Мануса, який скитальцем помер у Каліфорнії перевезено в Ірляндію. Коли прихильні Англії католицькі священники не хот ли вступити до церков домовини протестанта-революціонера, тоді за ініціативою феніїв везено цю домовину з міста до міста в супроводі многотисячної товпи народу. В столиці Ірляндії, Дублині, йшло за домовиною біля 50.000 народу. Похід проходив через усі місця, котрі були пам'ятні в історії боротьби Ірландців. Називь свобідна Ірляндія не могла була віддати більшої почеси помершому революціонерові як зробила це погробна тоді Ірляндія. Що похоронами занялися фенії, це не було для суспільности тайною. Значіння і вплив феніїв вросло до цієї міри, що на протязі трьох тижнів вступило в члени „Ірландського Революційного Брацтва” значно більше, ніж на протязі двох попередних років. Т. Крайлі писав тоді в своїй брошурі, що „батьки і матері приводили своїх синів, щоб вписати їх в брацтво, служниці жертвували свої оцадності, а каліфорнійські золотокони віддавали радо своє золото”.

Привели мене до якогось старшого. Комісар, чи що. Сидить за столом, папіроску курить і так якось приязно до мене усміхається.

— Сідайте, Федьку — каже таки по нашому.

Не бійтеся, вам нічого злого не зробить.

От, закурить папіроску може. —

Е! гадаю. — ти мене хочеш отуманити.

Я не дурний. Знаю добре, які твої папіроски. Я вже чув, що на поліп і такі папіроски дають, що від них голова крутиться.

— Ні! Дякую! Кажу йому — я не курю.

Подивився на мене зпід лоба, але далі усміхнувся знов і каже:

Ану, подивіться мені в очі, чи ви не брешете, що не курите!

Я й подивився.

А він встромив у мене очі і так якось страшно дивиться на мене. А мав такий якийсь паскудний зір, що аж лячно ставало.

Я спершу не знав о що розходиться, аж потім думаю: Ага! то ти хочеш очима мене заспати... Я чув уже в таких, що вміють такі штуки.

Ну, гадаю, вину й я тобі штуку.

СУРМІЯ

Орган Української Військової Організації.

Ч. 3

ЖОВТЕНЬ

1927

ПІД СУЧАСНУ ХВИЛЮ.

Конфлікт між комунізуючим Сходом і західно-європейським капіталізмом не тільки не заагіднюється, але, навпаки, починає що раз більше загострюватися й підтверджувати переконання, що скорше чи пізніше мусить прийти до оружної розправи. Назовні вправді на всіх конференціях розпливаються європейські й американські дипломати в медоносних словах про мир і братерство, а на ділі дуже інтенсивно готуються всі держави до цього майбутнього конфлікту. Серед перевірки їх сил **начинає й українське питання входити в круг їхніх комбінацій.** Так більшовики, як і західні держави починають що раз більше інтересуватися Українцями, як чинником, який повинен і мусить в цьому конфлікті відограти немаловажну роль.

Тому стає перед нами рубом питання, як відноситися нам до цього рода залицянь. Про наше становище до польських інтервенційних плянів і залицянь зясували ми були в одному із попередніх чисел „Сурми“. Це наше становище залишається і залишиться надалі незмінним. І саме тому, **що до всіх цих польських експериментів ставимо негативно й вороже,** мусимо з тим більшою чуйністю слідити за ходом подій і рівночасно з тим з більшою скорістю підготовлюватись до них, свідомі цього, що найбільшим нещастям булоб для нас, колиб глядучі події застали нас невідготованими до них. При підрахунку цих наших сил і при дальшій їх розбудові немаловажним для нас являється і все являється буде це положення, в якому знаходяться зараз наші Західні Землі, а зокрема, що уявляє собою зараз Польща, що задумує вона дальше підприємати для ослаблення нас та що ми її протиставити можемо.

Безумовно, що восьмилітня польська неволя витиснула невідрадне пятно на нашій національній психіці. Що більше, треба признати, що в останніх роках положення непомірно погіршало. Перехід державної влади з рук Вітосів і Грабських в руки Пилсудського та його „Неовяків“ не то, що не приніс полекши українському населенню, аленаділі положення Українського Народу значно погіршив. Наступ

Польків на наші землі починає прибирати **щораз більше рафіновані** способи і з первісного доривочного стану починає переходити в певний **точно обдуманий систем.** Ми мусимо раз точно здати собі справу з цього, що Пилсудський і цілий його систем є для нас далеко небезпечнішим, як істеричні крики вшехпольських ватажків. Якраз в Пилсудським і його оточенню маємо до діла з тим рафінованим і підступним противником, який, аби нас ослабити та знищити, підходить до нас з облесними словами і всякого рода обіцянками. Він саме продумав диявольський **плян нищення нас нашими власними руками.** Саме тепер у відношенню до тактики неоявського і напівявського табору супроти нас, повинна бути приміненя латинська пословиця: „Timeo Danaos et dona ferentes.“

Ту істину повинна добре затамти собі наша суспільність, та не дати себе польським залицянням завести на малівці. Безбезпека тактики Пилсудського супроти нас в порівнянню до тактики, яку хотіли проводити вшехпольяки, лежить в цьому, що Грабський своєю нахабною поведінкою скріплював наш одностайний протипольський фронт, а Пилсудський натомість його починає розєднувати і деморалізувати. Виходить він іменно із цього зовсім справедливого заложення, що раньше треба нищити моральні вартости противника, після чого фізичне його нищення буде вже далеко легшим.

Бож і за часів Пилсудського зникають подібно як за Грабського наші чисто українські школи, бож за часів Пилсудського сидять дальше по всіх установах ляцькі урядовці й посіпаки, бож і за **часів Пилсудського йде дальше наступ на наші землі.**

Але за часів Пилсудського ми починаємо бути свідками теж інших явищ, яких не добували ми в часи янування Грабських і Гломбінських, а саме, що мов гриби по дощі починають у нас підносити голову людці, які, принавши до польського жолоба, починають проповідувати **льоалізм** супроти польської держави. Що більше, за часів Пилсудського починають деякі наші політики, які досі стояли на

шів, зраджуєш мимовільно способи та методи твоєї праці, твоего заняття та даєш мимохіть першому ліпшому інформації про теперішній стан та про пляни на будуче, а вкінці прохочешся з привиццями та адресами. Опісля дивуєшся сам, як то хтось може про все так докладно знати, бути так докладно поінформованим про найменшу річ, коли це нікому иншому не було відомим, як лиш тобі. Спитай свого язичка. Колиб не твій язичок, то навіть, якщо тобі підкнуласяби нога, посидівби троха, тай випустилиб.

А так волочать тебе по всяких постерунках, нереслухують не лише вдень і вночі, водять по рїжних довгих, темних коридорах, казаматах, представляють соткам заказаних шпїцльовських пик, від яких приходиться тобі почути не одно тернке словокпип, навіть набратися побов, — а все через твій довгий язичок.

На публичних місцях, на вулиці та в ресторанах ти не повинен звїрватися ані говорити про важні справи, навіть з найліпшим товаришем — другом, бо знай, що стіни вуха мають. — а оминеш всього клопоту. Не будуть тебе тягати, бити, мучити та вимушувати від тебе чогось, а вкінці не будеш мусів відкликати давніше сказаного.

В противнім випадку переживатемеш моральну муку, викликану неспокоєм душі та викидами совісти, чи не втягнув ти своєю балакучістю в нещасття ще кого з товаришів.

Щідо більше не ділає пригноблюючо на товаришів праці, як та непевність щодо держання язика за зубами у вже арештованих товаришів. Тоді той початковий час, до виявлення об'єму та розміру слідства, є довгою мукою непевности для всіх. Ця непевність у кожного, що може статися з ним завтра, спричинує неспокій у тих, що остали ще на волі, а які повинні задержати спокійні нерви, щоби справу альокалізувати. І серед тої непевности повстають нарікання й недовіря одних до других та сварки серед товаришів.

Так шириться зневіру — погубне явище для революційної підпольної боротьби. —

ВИСТЕРЕГАЙТЕСЬ ПРОВОКАТОРІВ!

В попередньому числі „Сурми“ обіцяли ми подавати імена провокаторів, що стоять на службі польської поліції. Скорше годі було нам це зробити тому, що бажали точніше про них виділати та зібрати незбиті докази їх поклої роботи.

В цьому числі подаємо до відома перший список цих провокаторів, а саме: 1) **Фігура Іван**, вічний кандидат на народ. учителя родом з Любелі, повіт Жовква. Малого росту літ 31 носить цвікер. 2) **Гук Михайло**, псевдостудент літ біля 30—32, високого росту, блондин. Перебуває у Львові. Цілими днями крутиться вулицями Львова. Дуже часто можна його подибати на вул. Руській і в каварні „Гостинниця“.

3) **Мельник Василь**, малого росту, літ біля 30, працює в кіні „Пасаж“. 4) **Лотоцький Іван**, мнимий співласник кіна „Пасаж“, середнього

росту, літ понад 40, брїнет (шпакуватий). 5) **Голуб** бувший повстанець (імя мабуть прибране). Зараз перебуває на „гостинному виступі“ в Чехії (Прага), де живо интересується „політикою“ а головню життями української, галицької еміграції. —

БІБЛІОГРАФІЯ.

Політичні тайні організації.

В часах, коли отверта боротьба з дужим ворогом безвиглядна або й неможлива, переноситься визвольна праця здебільша в підземелля, щоб тут, по змозі далеко від ворожого ока, гуртувати й вишколювати старі сили й новий нарібок для дальшої боротьби та для підготованого виступу в слушний час.

Такі часи переходили ріжні народи по дорозі до своєї незалежности, вироблюючи на протязі років, десятиліть, а то і століть, методи й засоби підземної, тайної роботи, які можуть бути доброю наукою для нас, що переживаємо зараз, на всіх наших землях, часи хвилевого поневолення чужими окупантами.

Щоб протиставити чужій державній силі власну народню силу, та щоб забезпечитися від ненотрібних і шкідливих промахів, мусимо перш усього пізнати розвиток і організаційні способи других народів і заізнавши докладно з технікою їхньої підземної роботи, пристосувати її до наших обставин. Це пізнання для нас тим важніше, що маємо проти себе ворогів, що можуть вважатися не тільки добрими теоретиками, але й практиками тайної роботи.

Добрим введенням до студійовання літератури про підземну роботу, може послужити книжка бувшого баварського міністра внутрішних справ **Франца Шваєра Schweyer** що появилася з кінцем 1925. р. у Фрайбурзі п. з. „**Політише Фербаєнде**“. Нова книжка не має завдання подавати історію та характеристику всіх тайних організацій, а зокрема представити методи й засоби підземних національних угруповань, але збірає в окремих розділах багато цінного матеріялу про важніщі, тайні, політичні організації від XVIII—ого століття, особливо про вільномулярство якому присвячена четверта частина книжки, та про найновіщі часи. Чимало місця присвятив автор анархістичному й комуністичному рухові в цілій Європі, а зокрема на Сході, й розробив широко історію „підземної Росії“ і початки та розріст більшевизму аж по сьогоднішні часи. Дуже цікава теж частина про німецькі національні „самооборонні організації („зельбштутцфербенд—и“) та про найновіщі німецькі, національні активістичні угруповання, хоч вони мають уже переважно явний характер.

Загалом книжка Шваєра цінна та цікава й може добре підготувати до читання більших монографічних праць, тим більше, що всюди подає відповідну літературу. —

На перше число „Сурми“ відгукнулися наші члени й симпатки численними дописами та статтями, яких ми з приводу браку місця в цьому числі не могли помістити. Помістимо їх одначе в дальших числах.

Редакція.

непримиримому супроти Польщі становищи, накликувати до легальної праці в рамках польської держави, заслонюючись оклепаним словом „передішки“, що більше ми стаємо свідками, що бувший президент ради міністрів Української Держави й ціла низка визначних наших політиків не словом, але ділом, своєю участю на воевідському раві у Львові, документує перед цілим світом свій льоялізм супроти польської держави.

І мимоволі стає питання, чи ж дійсно Пілсудчки зуміли вже захитати тим нашим скарбом, який винесли і зберегли ми з наших визвольних змагань, а саме моральними вартостями нашого одноставного протипольського фронту? Чи ж дійсно наші старі політики далися вхопити на вудку самих облесливих обцянок, які прецінь не від сьогодні, а за якими не бачимо й ніколи не побачимо ніяких вчинків. Чи ж ті панове, які починають вірити в слово Пілсудського, не бачать, що Пілсудський обернув цілу польську державу в **одну велику, дефензивну установу**, де царює тільки **провокація і донощицтво**, чи не бачать даліше ті панове, якими залізними перстнями щораз сильніше оперізує Пілсудський наш народ, аби в коріні знищити хочби навіть невинне бажання власної державности. Чи ж не бачать ті панове, якими перфідними способами **нищить Пілсудський**, маючи сам революційний досвід з часів ще російської займанщини, **цілий наш визвольний рух**, чого доказом вічні арешти, інсценізовання шпінських афер і процесів і то засуди судів, вічне скріплювання польського війська, поліції та провокаторів, так що майже кожний Українець має свійого „ангела хоронителя“.

Чи ж даліше не завважують ці панове, що Пілсудський, лянсуючи думку походу проти большевиків під клячем визволення України, накрує рівночасно з московськими **большевицькими потентами** й хоче **ціною українського народу дійти з ними до порозуміння**? Чи ж забули ці панове, що **український нарід**, піднявши раз боротьбу за свою власну державу, **не спічне і не сміє спочити, доки не завершить цих своїх змагань повним успіхом**. Та чи ж врешті забули вони, що якраз Польща є одним із тих чинників, що стоїть тим змаганням на перешкоді, та що вона нам не уступить добровільно наших західних земель, які нам загарбала.

І тому всі, кому дорога наша дальша визвольна революційна боротьба за власну державність, не сміють допустити до цього, щоби вкрадалася поміж нас зневіра, а навпаки мусять докласти всіх зусиль, щоб якраз тепер, коли недалека майбутність може принести нам всякого рода несподіванки, в нас скріпився ще більше **дух бунту, завзяття й геройства**.

Досвід і історія учать нас, що й інші поневолені народи були часто-густо в подібному положенні, як наше. От хочби наш ворог Польяки. І вони боролися проти своїх займанців Москалів, Німців і Австрійців, і в них ці визвольні змагання були люто гноблені, і в них

після здавлення повстання 1863-ого р. наступила була велика розбіжність думок та велике пригноблення. Повстали були і в них різні групи, які витирали московські й австрійські пороги та шукали у найздіжних прибіжниця й допомоги. І там піднімали голови різні легалісти, які лайками накидувалися на кожний революційний вчинок, що більше помагали навіть царським посінакам гнобити польський революційний рух. Пілсудський мігби багато дечого цікавого про це розказати. І в Поляків пішла після повстання група людей на еміграцію, яка оплакуючи недолю Польщі та відбившись від безпосередніх потреб краю і його життя, зійшла або на манівці в своїх закордонних потягненнях, або прямо попала в хоробливий месіанізм. А всеж таки серед тодішньої руйни нашлись такі люде, які не втратили віри у власні сили народу і дальшою своєю революційною діяльністю в самому краю і серед самого народу підготовлювали остаточне визволення.

Ця історія повинна й для нас бути дороговказом, товчком, що нам треба робити. В першу чергу треба нам здати собі ясно справу з цього, що боротьбою і **тільки боротьбою зможемо здобути свою власну державність**. Кожний з нас повинен визнавати цю істину як своє „вірую“, вона повинна створити у нас цю основу, з якої повинні виходити всі наші дальші міркування й дальші наші вчинки. Ніхто з нас не повинен зневірватися нескорими успіхами цієї боротьби. Бо визвольної революційної боротьби не можна наперед обмежити до певного протягу часу; вона вимагає великого вкладу енергії, великої самопожертви й великих жертв. Що більше вона може тревати не роки, а десятиліття і пережити не одно покоління. Вона мусять, основуючись на традиції, творити її даліше, не сміє в ній бути ні застою, ні прірви. Її методи можуть бути різні відповідно до можливостей і обставин. Ціль одначе мусять бути одна й та сама. І саме ця свята ціль мусять стати цим чинником, що має об'єднувати борців-революціонерів, додавати їм силу для подолання всіх труднощів, має скріплювати певність і віру в чистість і святість справи, за яку вони жертвують себе самих. **Борці-революціонери мусять мати на увазі свій нарід як цілість, не сміють руководитися ні клясовими, ні партійними зглядами** чи користями. Між ними мусять царити **одноціла думка й повна гармонія**. В їх кров і кість повинно вризитися переконання, що всебічна національна творчість й **історична місія українського народу** можуть найти свій вислів **тільки у власній державі**, яка забезпечить його перед диктатом чужої волі та дасть українському народові найбільше відповідні умови розвитку.

Для українського борця-революціонера не сміє існувати питання, чи Польща, чи Москва, тому, що **українська революційна боротьба повинна підготувати цілу націю до збройної розправи за державність і то на всіх ділянках і з кожним окупантом**.

РОЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТЕРОРУ В ПІДПОЛЬНІЙ БОРОТЬБІ.

У всіх визвольних змаганнях поневолені народів чи навіть кляс мав і має індивідуальний терор дуже важне примінення. Російські соціал-революціонери, польські революціонери, а тепер хочби навіть й большевики послуговувались і послуговуються індивідуальним терором. Питання індивідуального терору було вже кілька разів предметом тайних нарад найвищ оіекзекутиви комуністичної партії. Кілька разів большевики відкидали в теорії індивідуальний терор, на ділі одначе ним послуговувались і послуговуються. І в нас кожний новий прояв індивідуального терору, викликає, так серед нашої як серед ворожої нам суспільности, різні міркування на тему цього засобу боротьби. Тому ми мусямо зайнятися цим питанням, зясувати собі суть індивідуального терору, його доцільність та допустимість.

Коли вийдемо з приміру у поодинокій людини, якій в крайних случаях, у випадках небезпеки життя, дозволяється вхопити за всякий засіб оборони навіть за такий, який наносить противникові смерть, то тут найдемо першу підставу до наших міркувань. Бо виходячи вже з цього заложення, мусямо прийти до одиноко можливого висновку, що в боротьбі цілого народу, де йде про „бути чи не бути“, всі акти самооборони, а тим самим і індивідуальний терор є тим більше оправданим і зрозумілим.

Насувається друге питання: чи не криє терор за багато в собі відємних сторінок, та чи він є допустимий з етичного боку? Коли хочеться покликуватись на мораль та стику, то треба відразу поставити питання, чи наш ворог, який супроти нас не перебирає в засобах у своїй супроти нас екстермінаційній політиці, додержується етики та моралі? Ми ж бачимо щодня, як той ворог іде наступом на нас, та як він з цинізмом та насолодою наносить нам удар за ударом.

ХВИЛЯ РІШЕННЯ.

Молоденький хлопець літ 20 не більше, середнього росту, показався на вулиці, а товариш, що йшов зі мною, представив його під назвищем Порівський. Симпатичне обличчя, неначе у невинної пайночки, здається темний блонд, а щирий з лица так і говорить: „Я на все готов, а сьогодні прийшов зложити присягу.“ — „А деж ще два?“ — „А он там під деревом чекають“ — відповів. Ті, побачивши нас, приступили і всі ми подалися разом у напрямі церкви крізь браму.

Смеркало. Погідний осінній вечір. Тиша. Лише здалека нісся гуркіт трамваїв і возів, а деколи давався чути переразливий свист льокомотиви і все те зраджувало життя, якого не було видко під мурами церкви.

Сумерк надавав місцю великої таємничости й мавстату, а бочі серця присутніх го-

А впрочім чи можемо з етичних та моральних зглядів здержуватись від актів терору в цій державі, яка навіть в цілому культурному світі має ославлену марку країни „білого терору“. „Gwałt gwałtem się odciska“, каже Міцкевіч.

— на масовий терор мусямо відповісти відповідно до наших сил індивідуальним терором.

У тій загальній правді, опертій на життєвих досвідах, лежить моральне й етичне обоснування для індивідуального терору.

Як вище вже сказано, кожний наш терористичний акт є протиділанням проти актів кривди й насилля. В тім протиділанню трапляємо або безпосередніх виконавців цієї кривди, або її моральних винувників і проти них звертаємо нашу кару. Виконанням кожного терористичного акту нищимо не тільки посереднього чи безпосереднього виконавця цих кривд, але рівночасно вдаряємо в цілу систему.

Опісля приходиться нам звернути увагу на психічний вплив, який має кожний акт індивідуального терору на ворога й на нашу суспільність. Колиби наша суспільність не змогла викресати в себе реакції на насильство ворога, то викликалоб це тим самим у ворога спокій, самопевність та відвагу до дальшого його наступу та збудилоби в нього переконання, що кожне насильство мине йому безкарно. Натомість знаємо вже з досвіду, що часто один терористичний акт з нашої сторони підкопував самопевність та буту у ворога. Не треба також при цьому забувати, що кожний наш терористичний акт показує перед світом та світовою оінією, що наш нарід ніколи не погодився та не погодиться з польським пануванням на наглій землі.

На нас знова ділає кожний терористичний акт як луч надії, піднімає почуття людського достоїнства, очищує атмосферу від небезпек нікчемного примирення з існуючим сьогодні станом. Він приковує до себе загальне зці-

ворили самі за них, свідомі ваги хвилі, свідомі великої відвічальности.

Напротив тиха, суворя камяниця, а в ній вікна лише денед освітлені, немовби після якихось похоронів, а далі за нею у темі ночі Високий Замок, гордого міста короля Данила.

— „Товариші! Заки я мав відвагу Вас усіх тут зібрати, мусяв переконатися про Ваш характер, а його непохитність ствердити вчинками. Пробу Ви видержали і це є запорукою певної, дальшої праці у раз повзятому напрямку. Ви знаєте, до чого ми стремимо і який шлях до того. Ціль наша свята, а шлях довгий і тернистий. Перед кожним з нас поодинокі і перед усіми разом лежить шлях непродоптаний ніким, тяжкий, повний жертви, трудів і невгод, без всякої надії на власну користь-заплату...“

— „Ціль наша свята, але осягнути її може лише той, котрий є її свідомий. Ло тої мети

кавлення, підбадьорює кожного, будить слабих та боягузів, викликає загальні міркування, одним словом заставляє кожного призадуматись над нашим положенням.

На підставі наших дотеперішніх досвідів бачили ми, що терор ніколи не вбивав енергії, але навпаки піддержував борців, роздухував героїчним приміром ентузіазм у всіх Українців, будив до активності навіть мало активний елемент. Кожний терористичний акт виконаний Військовою Організацією підносив все бойовий настрій та пригадував загалом, що лише боротьбою, а не якимись угодами можемо добитись нашої самостійності.

Ще одну справу мусимо порушити при індивідуальній терорі. Кожний терористичний акт мусить наїти відповідний відгук серед власної суспільності. Він не сміє бути актом пімсти одиниці навіть хочби був і спонтанічним ділом, але мусить стати немов висловом засуду, що його видав весь народ. І тут є той тісний зв'язок між виконавцями поодиноких терористичних актів, і цілим народом.

Ми є далекі від одностороннього возвеличення терору, від ілюзій та надто оптимістичних надій в його єдиносамеємстві. Не хочемо також, щоб він становив щось в собі замкненого, що одинокі ціхувало б цілу нашу визвольну боротьбу проти Польщі. Для нас являється індивідуальний терор лише частиною і то помічною частиною цієї ж боротьби, він тісно мусить в'язатися з іншими засобами нашої боротьби і тим самим бути зв'язаним в цілу систему відпору. Тому не прив'язуємо індивідуальному теророві того значіння, яке ми прив'язуємо підготовці до збройного загального виступу й тому не складаємо цілої нашої енергії для виконання поодиноких терористичних актів. Це не значить, що ми терор відкидаємо з тактики нашої боротьби, навпаки ми його вважаємо не тільки доцільним і бажаним, але вирост необхідним, лиш тільки не як одинокий засіб боротьби, необхідним як засіб са-

дійде лише той, який пройде той тернистий шлях чесно й відважно. Щоб досягнути ту нашу виміряну мету, мусимо перевести перегони, лише не бігом, але перегони чину, а осягне її той, хто крок за кроком буде поборювати усі ті труднощі, хто буде нести себе в жертву всеціло, щоби на його ділах виростали тисячі йому подібних . . . . аж до радісної пісні: „Вже воскресла” . . .

— „Товариші! Ви знаєте, напевно чули не раз, читали в часописях про різні виступи Військової Організації, на знак протесту та в обороні прав Українського Народу перед наїздником. Це робить та Військова Організація, до якої після довгої проби маєте приступити й Ви, Товариші. Це робить і буде робити та Військова Організація, якої кличем є **Незалежна Соборна Україна**, якої кличем є **„Проч з Ляхами і Москалями”**, якої кличем є **„Власними силами, хоч синам, як не собі кращу долю в боротьбі . . . !”** Це робить та

мооборони, як оружжя, без якого герці ворога не знали б стриму.

Кожний влучно переведений та, з огляду на остаточні цілі наших визвольних змагань, доцільний терористичний акт скріплює нас у нашої боротьбі, стає помічним засобом в боротьбі цілого народу а опираючись на глибокій її потребі, знаходить в ній своє оправдання та з ній черпає свою моральну силу.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ ІРЛЯНДІЇ

(Продовження)

Організація серед еміграції.

Ірляндці й на еміграції не забували на свій обов'язок супроти поневоленої батьківщини. Вони жили життям Рідного Краю, раділи його щастям, боліли над його долею.

Щоб краще пособляти організації в краю, вони утворили в Америці революційну організацію під назвою „Здруження пам'яті Емета”. Спогад про Емета, провідника невдалого повстання з р. 1803, був для ірляндських революціонерів рівнозначний із заповітом визволення батьківщини. Емет сказав перед англійським судом пам'ятні слова, які глибоко вбилися в пам'яті Ірляндців: „Хай останеться моя могила без нанисі, хай буде мое ім'я забуте до цього часу, доки моя батьківщина не займе належного її місця серед других вільних народів.”

„Здруження пам'яті Емета” старалося пособляти крайній організації в першу чергу грошевиими засобами, а опісля заходилося біля цього, щоби шляхом інтриг втягнути Англію у війну з Росією та використати евентуальний конфлікт між цими обома державами для своїх визвольних плянів. Цього останнього однак не вдалося цій організації зреалізувати. Після кількох років існування, живіша діяльність організації припинилася та згодом завмерла. На її місце зимою 1857/58-ого р. повстає, за почином ірляндських патріотів у

Військова Організація, яка на нікого чужого не орієнтується, лиш на власні, як фізичні, так і моральні сили. Це робить та Військова Організація, в якій може наїти місце лише той Українець, якого стремління тіж самі, який не злякається цих метод боротьби, якими веде її В. О., який не злякається цих трудів, яких від нього вимагати буде праця у В. О. А вона тяжка й небезпечна.

Щоби повстало щось своє рідне, мусить бути вільне місце для нього. Коли такого місця не має, то треба його створити. Створити можна його, після знищення всього ворожого. І так на місце польської школи мусить повстати наша, на місце польського урядовця мусить бути український, на місце польського війська мусить повстати українське військо, а на місце польської держави на нашій землі мусить повстати Українська Держава, бо лише в ній матимемо змогу всестороннього розвитку.

До цього стремить Українська Військова

Організація. А до неї можуть належати люде сильної волі й крипталного характеру. Дальшими прикметами члена У. В. О. є солідність у виконуваних обов'язках, безмежний послух і довіря проводові та відданість справі, цілковита певність, що він не видасть тайн організації, мимо найтяжчих тортур ворога-наїздника, та мимо туземних принад світа. Член У. В. О. не сміє нічим і нізащо в світі спламити свого імені!

Нью-Йорку, нова організація під назвою „Тайна військова організація”, яка, завдяки вміло поведеній пропаганді, уявляла собою доволі поважну силу. Члени цієї організації склали подібно як і в краю присягу, в якій було сказано, що для визволення батьківщини будуть виповнювати совісно та точно всі обов'язки, а зокрема, що будуть підчинюватися всім наказам проводу та поширювати словом і ділом ідеї феніанського Брацтва.

Ірляндські революціонери в Америці творили до 1863-ого р. тайну організацію. Щойно на з'їзді в 1863-ім р. винесено рішення, проголосити організацію явною, себ-то злегалізувати її перед американським правительством. На основі рішення цього з'їзду, провід американської вітки організації лежав у руках „Головного Центру”, якому була додана до помочі п'ятичленна рада. Головний Центр вибрано що року на з'їзді відповідників усіх відділів Брацтва, а також вибрано на ньому організаторів для кожної області та командантів відділів.

На цьому з'їзді винесено між иншим революційну, якою висловлено співчуття та симпатії для визвольних змагань кожного поневоленого народу, а зокрема Поляків. Колиб тодішні ірляндські революціонери могли були предвидіти, як то тіж самі Поляки, що борелися „за права проти сили”, будуть у зміненних умовах з успіхом примінювати методи брутальної сили та варварства супроти інших народів, булиб певно пожаліли свого кроку. Черговий з'їзд в р. 1865, який відбувся у Філадельфії, поглибив організаційну систему та наблизив його до системи державного апарату в демократичному дусі. На чолі організації стояв президент з відповідними ресортовими міністерствами, а дальше щось в роді парламенту й сенату. Ця система показалася однак за тяжка й можлива тільки на еміграції у злегалізованих умовах. Однак вона мала користи, а саме з пропагандивного боку,

Організація. А до неї можуть належати люде сильної волі й крипталного характеру. Дальшими прикметами члена У. В. О. є солідність у виконуваних обов'язках, безмежний послух і довіря проводові та відданість справі, цілковита певність, що він не видасть тайн організації, мимо найтяжчих тортур ворога-наїздника, та мимо туземних принад світа. Член У. В. О. не сміє нічим і нізащо в світі спламити свого імені!

Заки приступимо до самого акту присяги, я Вас питаю, чи всім зрозуміле те, що я Вам говорив, чи кожний свідомий того, на що він себе наражає, чи кожний чує себе настільки сильним, що може сьогодні взяти на себе відповідальність носити ім'я Українського Революціонера — члена У. В. О.?

Хвилину врочистої тиші перебивана чутким стукотом серця, в повазі вечірнього сумерку чутно дрюжачі голоси наче шепіт: „Ми вповні свідомі обов'язку і завдання. До при-

як доказ, що Ірляндці не признають англійської займанщини.

Рівнобіжно з поглибленням організаційної си теми та пропагандивною акцією вели американські Ірляндці й працю в напрямі підготовки кадрів свіжих сил до революційної боротьби. Ця праця йшла в двох напрямках. З одного боку підготовлювали вони на спеціально улаштованих курсах боввиків для виконування певних завдань, диктованих злободневністю займанщицького режиму, з другого боку дбали за підготовку вишколених у військовому ділі жовнірів та старшин, для моменту остаточної розправи. Цих останніх примінювали в американській армії. За час від 1863 до 1866-ого р. нараховували фенії на еміграції понад 300 відділів, в яких гуртувалося понад 20 000 членів. Це число зросло згодом до 80 000 так, що організація охоплювала всі відділи в Америці, Канаді, Колумбії, а навіть у Австралії. В американській армії служило під цей час біля 14 000 феніїв.

В тому часі повстала на еміграції також й жіноча організація під назвою „Феніанське Сестрицтво”. Ця організація вела збіркову акцію та на спеціально улаштованих курсах вишколювалася у зв'язковій та санітарній службі.

Хоробрі, придатні до життя народи тільки в боротьбі виростають. (Р. Дмовскі.)

Найгіршою формою неволі є сумнів, бож позбавлює він нас свободи, а заразом всякої можливости визволення.

(Раб.ндранат Тагоре.)

Національна ідея, позбавлена державницьких первнів, є абсурдом. (Р. Дмовскі)

І найліпша „прекрасна ідея,” в тому числі й „свобода народів”, засуджена на смерть, коли не має по своїй стороні нічого крім „права й справедливости”. (Енгельс)

сяги ми готові. Ми вже рішилися, а отсе нині прийшли висловити свою згоду й рішення. Від-тепер ми хочемо належати до цієї організації, ми рішені віддати себе і своє життя на її прикази. Перед нами сьогодні прояснився світ і ми прийшли до переконання, що можемо бути юрисними для справи. З нинішнім днем ми пробудилися з просоння і хочемо рушати в широкій світ.”

„Витаю Вас так щиро, як отсе стискаю Вам щиро Вашу руку. Бажаю Вам успіхів на новому шляху. Не зражуйтеся нічим, а заплавою хай Вам буде свідомість сповненого обов'язку.”

— „А тепер прошу зняти шапки, піднести вгору три пальці правої руки й повторяти за мною:

Присягаю перед Всемогучим Богом та Українським Народом . . . . ніколи не зраджу. Так мені, Боже, допоможи. Амінь!”

ОСНОВИ КОНСПІРАЦІЇ.

Великий оружний зрив цілого українського народу в роках 1918—19, який приніс нам власну державу, не міг устояти перед наступом переможців. Уступаючи перед оружною перемогою наших ворогів ми мусли вхопитись за інші засоби боротьби й перенести у підпілля цю затяжну боротьбу з нашим вічним ворогом. Проти себе станули до боротьби з одного боку побудована на безправ'ю й насильстві лицька держава з цілою чередою явних та тайних провокаторів, випосажена за чужі гроші та за наші податки у всякі технічні средства, по другім боці станув український нарід, виправді не так уоружений від стіп до голови як лях, без надто великих матеріяльних та технічних засобів, але за те бодрий духом, осяяний глибокою вірою в справедливість свої справи та переповнений надією, що ця боротьба, хоч як затяжна й тяжка, мусить скінчитися його побітою. Світова війна, як і всі визвольні змагання поневолених народів, виказує, що не тільки фізична сила, але й моральний стан рішають про побіду. І тут лежить власне та підстава для віри в нашу побіду. Раз начата боротьба продовжується даліш. Не минає майже ні один місяць, щоб польська преса та польська поліція не подавали нових вісток про арешти серед Українців.

Нагінка на нас іде цілою силою пари, ворог не перебирає в засобах, щоб тільки нанести нам новий удар, та використовує найменшу нагоду й кожний найменший наш нерозважний крок, щоб поповнювати слідчі тюрми. Однак не тільки арештами й катуванням пробує ворог нас нищити: пропагандою та грішми старається дістатися також у наші українські ряди. В парі з офіційною нагінкою ворога йд також нагінка на Військову Організацію зі сторони всяких запродавців, які за юдині гроші стараються ширити серед українського населення переконання про недовільність боротьби Військової Організації, намагаючись виказати диспропорцію між втратами, які поносить Військова Організація в тій боротьбі з ляхом, а шкодою, яку ворогові всі вчинки Військової Організації наносять, інтерпретуючи при цьому на свій лад кожний вчинок Військової Організації. Годі тепер відповідати на всі ці закиди запродавців, бо годі грати в отверті карти перед ворогом.

На ворожий безоглядний наступ на знищення українського народу на Західних Землях може бути тільки одна відповідь: **боротьба, ведена всіми засобами та всіми методами, щоб тільки ворогові нанести як найбільше шкоди.**

Тому, що ще не прийшов слушний час до загального виступу, доводиться нам нищити ворога послідовно поодинокими вчинками на кожнім полі його державного життя, які то вчинки творять поодинокі звена в цім ланцюгу наших визвольних змагань.

Кожна боротьба вимагає жертв, кожний бій коштує втрати. В нашій визвольній боротьбі висловом втрат являються численні арешти

та засуди польських судів. Ходить у сій боротьбі тільки о се, щоб ті наші втрати були розмірно малі, щоб їх можна було зараз поповнити, та щоб при найменших власних втратах можна було ворогові нанести як найбільше шкоди.

З дотеперішньої діяльності Військової Організації слідно, що багато людей попало в тюрму і тим нанесено втрати Військовій Організації, тому що люде не заховували всіх мір осторожности, не здавали собі як слід з цього справи, як мають заховуватись в цьому середовищі, серед якого їм приходить обератись, та не додержували кардинальних підстав підпольної, революційної роботи.

Історія чужих революційних рухів учить, що кожний революційний рух мусить так підготуватись як і вестись конспіративним способом, та що підпольна робота без конспіративности виглядає радше на пародію, чим на поважне діло.

Усталити певні загальні шаблони цієї конспіративности, які вичерпалиб усі можливості, з якими доводиться на кожному кроці членові Організації в його роботі стрічатись, є дуже тяжко. Кожна нова обставина показує спеціальну тактику, та спеціальні методи. Годі тепер подавати конкретні випадки з нашої роботи, де брак конспіративности наніс нам арешти та засуди. Провідники поодиноких наших гуртків мають у першу чергу за завдання членів про вагу конспірації основно освідомляти. Всеж таки є певні загальні принципи, яких кожний революціонер мусить придержуватись у всіх випадках, та які мають бути неначе тим компасом у лябіринті ріжних випадків та обставини. І десять заповідей божих, які дав Мойсей Жидам на горі Синай, не вичерпували цілого життя, а мимо цього стали підставою цілого законодавства пізнішого культурного світа.

Передумовою кожної конспіративности мусить бути **осторожність, хитрість супроти ворога, безумовна маломовність та безоглядне додержування тайни**, значить, кожний член Військової Організації мусить заховати безоглядну мовчанку в усіх справах і то навіть найдрібніших, які дотичать так посередно як безпосередно В. Організації, її замірів та її членів.

Раз сказане членові дещо з тайн організації повинно бути для нього так святим і довірочним, що навіть наблища рідня, яка не входить в організацію, не сміє про це знати. Ворог є чуйний і хитрий і кожну дрібничку, кожне необережне слово схоче використати проти нас. Дотеперішній досвід, з практик у слідчих, судових і поліційних арештах так в Польщі, як і в Росії, дав приміри, де людина надзвичайно ідейна не видержала тортур і проти волі в дечім виговорилася. Були й також випадки, де арештована особа з психічного перемучення понала в сон і в сні вдала ті річи, які впрочім ніколи булаб не сказала. Одиноким ратунком на се є, щоб кожний член і співробітник вдоволювався тільки тими тайними відомостями про організацію та її плани, що йому до виконання йому

дорученого завдання конечно потрібне, а не намагався розвідувати про такі таємні справи, які в круг його діяльности не входять.

Другим найважнішим постулатом конспіративности є, щоб бути надзвичайно **осторожним в поведенню з людьми**. Вистерігатись надто скорого заклочування знакомств без достаточного прослідження даної особи, її діяльности та її моральної вартости. І тут досвід показує, що часто всяка підпольної організації наступала через це, що в даний круг організації втискалися непевні характером люди, які ставши провокаторами видавали організацію в руки ворожої держави. Ще ні одна організація не охоронила перед провокаторами, ходить тільки о це, щоб провокатор знав як найменше про дану організацію.

Досвідчені революціонери послуговувались стало тільки псевдонімами, або навіть просто тільки числами, що хоронило їх перед вчасним розконспіруванням.

Не тільки за довгий язик, але також і писане слово наносило часто густо багато шкоди й було часто цею ниткою, по якій поліція доходила до клубка організації. І тому кожному співробітникові підпольної організації повинно лежати на серці ограничувати свою кореспонденцію до мінімуму, кореспонденцію в справах організації писати надзвичайно конспіративним способом, а вже впрост невідвільчальним вчинком, каригідним злочином і недбальством являється переховування всякої кореспонденції в себе в дома або у знайомих людей, замість їх сейчас по виконанню доручення знищити.

Як уже вище сказано, годі вичерпати всі випадки, які наказують методи конспіративности. Революційні підпольні рухи витворили вже велику літературу з тої ділянки. Осторожність, мовчальність, задержання стоїчного спокою навіть у найскрутнішому положенні, додержання безоглядної тайни, мусять перейти в кров та кість кожного члена Військової Організації, а тоді безперечно буде мати Військова Організація менше втрат, навіть при як найбільшій активности.

ПОДВІЙНА МІРКА.

На днях помістила західнопольська преса вістку, що в найближчому часі вибирається спеціальна делегація до маленького містечка під Лодзею, Александра, щоб відкопати на тамошньому кладбищі домовини трьох борців за волю, які згинули там в 1906-ому році, та перевести їх з великою парадом на цвинтар героїв у Лодзі.

Справа цих боїв за волю в 1906-ому році в Александрові малась, як оповідає очевидець, слідуючо: В одно гаряче літне полудне, коли то більшість мешканців сиділа за обідом або в тіни шукала охорони перед спекою, заїхала повозка на місцевий майдан. З повозки висіло трьох гарно одітих мушкетерів, які таки зараз подалися до склепу мійської гуртівні державної монополії. За хвилю пани виїшли, всіли

до повозки й відїхали не в напрямі до Лодзі, тільки в противну сторону містечка. Ледви повозка щезла з овиду, як зі склепу вибігла дівчина, та з криком і зойком побігла до поліційної управи, щоб оповісти про подію, яка склалась у склені. Вище згадані павове, які належали до боївки П. П. С., приїхали до Александра, щоб тут перевести в монопольнім склені експропріацію на цілі організації, забрали всі, які були в монопольній державній установі, гроші, й преспокійно виїхали.

В даному часі гарнізонували в цьому містечку козаки. На вістку про цей напад, більша козацька патруля подалася в погоню за експропріаторами. Дігнала їх в полі. Утікачі, видячи погоню, покинули повозку та подались у збіжжа звідки револьверними стрілами крили свій відворот. Вислід боротьби був до предвидження. По короткій стрілянні всі три експропріатори дорого продали своє життя.

Так покінчився цей одинокий в Александрові випадок експропріації. Скромний камінь на цвинтарі носить тільки напись: „Борцям за ідею“.

Тепер діждались ці борці, що їх тіла будуть перенесені на геройський цвинтар, та поховані з честью, яка належить тільки найбільше заслуженим борцям за волю.

Польська держава узнала експропріаторів боївки П. П. С. за героїв і ціла західнопольська суспільність прийняла це з одушевленням до відома. Це не перешкадає однак цілій ляцькій пресі накидатись на членів Військової Організації, при кожній нагоді називати їх бандитами, а ляцьким судам за суджувати навіть тільки за підозріння в якомусь експропріаційному нападі на довголітні тюрми, бо то „co innego“.

ПОВІНЬ.

І знов нове нещастя навістило нашу країну. Вурхливі хвилі наших гірських потоків змили з лиця землі сотки наших громад і соткам тисячам наших селян знищили весь дорібок цілого ряду літ. І знов начнеться, вже так в останніх роках відома нам картина голоду та холоду в наших селян, серед наших Бойків, Лемків і Гуцулів.

І знов польська влада використовуватиме цю катастрофу, старатись буде, охлалами з панського стола, нищити душу нашого селянина та ломити його відшорність. І знов під провокація, фаворитування хрунівства і спроба підважувати моральну силу нашого народу. Стає для нас рубом питання, яких мір нам ежити для відвернення з одного боку самого нещастя, себ то приміщення й накармливання бездомних і голодних, з другогож боку, пег небезпеки, яка загрожує українському селянству від польської опікунчої руки.

Здавалося, що принайменше тепер, в обличчю грози положення, ціла наша суспільність, без ріжниць переконань і партійної приналежности, обєднається в одно ціле та спільними, згармонізованими й по одному плану

веденими зусиллями, старатись буде запо- бігти лихові. Здавалося, що наші партії не будуть використовувати цього нещастя на те, щоби з голоду і холоду нашого села збивати партійний для себе капітал. Уже від довшого часу приглядаємося тому прямо божевільному танкові, який ведуть усі наші партії, групи й політичні чинники на терезь західноукраїнських земель, в боротьбі всіх проти всіх. Однак це, що робиться тепер у справі допомогової акції переходить границі можливости. Питаємо тому: „Сui bono“ це все робиться? Чи через закладення кільканацятьох комітетів буде допомога нашому селянству справді обильніша? Чи через взаємне натравлювання й очернювання себе зможемо скоріще наблизитися до хвилі нашого визволення згід польської займанщини? Чи не є це на руку польській владі, яка, використовуючи нашу гризню навіть в такій гуманітарній справі як несення допомоги, не нанесе нам своєю пляною акцією нових ударів? Запаморочені партійною гризнею забувають усі, що тільки в одному об'єднаному допомоговому комітеті можлива є всяка успішна акція несення помочі пострадавшим та можливість зайняти рішуче становище супроти польської влади. Бож винувником катастрофального положення є ніхто инший як польська влада. А саме, колиб вона обертала складені нашим народом податки не на колонізацію наших земель мазурами зайдами, або на оплачування цілих фаланг провокаторів на наших землях, на щораз більше скріплювання армії та поліції, а податки ці вжила на регуляцію наших гірських потоків, то катастрофа не моглаб прийняти цього рода розмірів. Тому обовязком польської займанщицької влади є прийти з допомогою потерпівшим з її вини. А наше населення не сміє цієї помочи вважати ніякою ласкою, а тільки зворотом малої частини цієї грубої данини, яку з нього рік-річно здирає польська влада.

ХРОНІКА

В Кракові почалась 15. вересня тайна **розправа проти Українців**, переважно студентів, посуджених о зраду і шпіонажу проти польської держави. Процес потребує більше як два місяці. Сам польський генеральний штаб висилив свій мозок, щоб написати 85 сторінковий військовий експертиз, в якому говориться про далекойдучі шкоди, які нанесла робота обжалованих польській державі. Розправа тайна, бо Польща боїться, щоб явність розправи не нанесла нових шкод польській державі. Який панічний страх опанував польський суд зприводу цього процесу, можна вносити хочби з цього, що будинок суду в Кракові обставлений густо поліцією, кожного обжалованого перед впровадженням на салью ще раз основно перешукують, чи часом яка бомба не найдеться в руках котрогось з обжалованих на своїх гнобителів.

Голодівка українських політичних в'язнів.

Внаслідок незвичайно важких умовин, серед яких доводиться жити українським політичним в'язням у тюрмі при вулиці Баторого, перевели ці останні голодівку, домагаючись від суду додержування обовязуючих постанов супроти політичних в'язнів, як рівнож прискорення слідства, яке требає вже майже рік. Після восьмидневної голодівки всіпили українські політичні в'язні — тільки завдяки їх мужній поставі — вибороти це, що суд зобов'язався покінчити слідство до дня 20. жовтня ц. р., як рівнож признав деякі права, як відсенарування політичних в'язнів від уголовних злочинців, що одначе далеко від цього, до чого польська тюремна влада, на основі обовязуючих приписів, супроти політичних в'язнів зобов'язана.

Факт, що українські політичні в'язні аж такими засобами мусять виборювати собі це, що їм по закону належить, ярко та в правдивім світлі змальовує цю Польками осіпану гуманність польської тюремної влади, яка допускає до цього, щоби люди, коштом свого здоров'я, вимушували додержування тюремних приписів з боку цієї влади.

При цьому мусять підчеркнути надзвичайно відрядне явище, а саме цю повну пожертви солідарність українських дівчат, які мимомого, що тюремна влада признала їм скорше деякі полегші, до кінця спільно з муштинами видержали голодівку, як протест проти нехтування прав політичних в'язнів.

КОМУНІКАТ.

В останніх часах перевела польська поліція ряд арештувань головно серед гімназійної молоді на Покуття. Притоку до цього дали поодинокі випадки саботажів у котомийському і станиславівському повіті, а саме зірвання кількох телеграфічних дротів та покладення порогів на залізничних шинах, чи врешті кілька підпалів.

Зогляду на це, що з різних боків слідує запити так відносно доцільности цих вчинків, як рівнож відносно цього, чи ці вчинки були виконані з доручення В. О., Провід В. О. заявляє, що вважає саботажеві вчинки тільки тоді бажаними й доцільними, коли вони як слід зорганізовані та не уявляють собою щось відірваного, а навпаки входять в рядки загального, обдуманого плану визвольної боротьби. Тому і в цьому конкретному випадкові, де сам розмір цих вчинків згледно шкоди нанесені ворогові, не стоять в ніякій пропорції до цих втрат та жертв, які український нарід згледно українська молодь поносить в наслідках, Провід В. О. не міг давати і дїшено не дав ніяких деручень, що на цьому місці стверджує.

До всіх наших Членів, Симпатиків і Читачів звертаємося з проханням скласти жертви на пресовий фонд „Сурми“. З конспіративних згледів просимо скласти жертви на руки довірених членів і кольпортерів.

СУРМИ

Орган Української Військової Організації.

Ч. 4

ЛИСТОПАД

1927

1918 — 1. ЛИСТОПАД — 1927.

Девять літ минає від дня, коли горстка борців вхопила за зброю, щоб вибороти поневоленій нації незалежність.

По віках неволі й національних злиднів, улиці города князя Данила зачервонились молодю кровю тих, що з крісами в руках і з ідеєю незалежної України в серцях, перейняли заповіт предків: „През шаблю маєм право“ Своім чином вони передали дальше цей заповіт потомкам і вказали їм шлях до волі: „Волю здобудеш тільки в боротьбі“.

Відроджуючи традицію своїх предків вони стали спойкою між нашою минушиною та нашою будучністю. Та самі вони були в страшній, темній і рабській теперішности, з якою бажали на все покінчити.

З розпортертим прапором, на яким ясніло: „Вільна Україна від Сяну по Дон“, кинулись вони на шлях збройної, революційної боротьби з безмежною вірою в слушність ідеї, що стала змістом їх існування, з безмежною любовю до сторозтерзаної України, якій несли в жертву своє життя, та з безмежною ненавистю до її катів, на знищення яких ішли.

За ними інстинктивно пірвалися маси. Розбурхалося широко кроваве море української революції... Події плили за подіями, заміняючи одна другу зі скорістю лискавки.

Осягнено-найвищий ідеал: Самостійність і Соборність Української Нації. По віках неволі й роздору знова злучились дві вітки поневоленого народу, знова забажали жити вільним і спільним життям, спільною радістю, спільним горем.

Та щож...

Страшна дійсність показалася сильнішою від нечислених героїв 1-ого листопада. Довгі віки неволі залишили в душі гнобленого народу глибокі сліди, яких так скоро і легко не стерти. Бо зійшлись вихованки двох займанщин, що витиснули на них сильне пятно, хоч в неодному були вони однаковісінські: без досвіду влади, із затраченими традиціями українського державництва, з накиненими чужинцями ідеологіями, опираючи свою політику

на ненависти тогочасного стану, на ненависти найближчого безпосереднього ворога, поборюючи однак передовсім свого таки земляка інших соціальних переконань, з програмою на сьогодні, чи там від одної події до другої, місто глибоко продуманого пляну реалізації будови власної держави, з химерними рефлексійними відрухами, місто впертої волі та невинущого змагання до наміченої мети.

Не диво, що всі інстинктовні рухи й відрухи мас сходили на манівці, обертались на руйнування всього, що носило на собі знамя будовання. Ці рухи, які, освячені патріотизмом, пронизані ясною національною ідеологією, уняті в тверді організаційні форми, та ведені одним сильним, забезпеченим від руйнуючої роботи партій, проходом, потворилиб були з людей героїв, — перетворились в анархічне взаємне вирізування, в атаманію, що більше деколи в звичайний бандитизм, що тільки допомагав осадовитись ворогові на українській землі.

А все те в наслідках оставило лиш руїну...

На четверо розідрана українська земля стогне дальше у неволі, хоч тільки крові полилось сторіками, хоч стільки жертв зложено на жертвенику війни й революції... На руїнах власної держави пронизує наше ухо дальше зловіщий бряскіт кайдан...

Ми побіджені... Ми знова під колесами історії... В неволі ми...

А наслідки поразки страшні! Ззовні давить нас ворог, що хоче нас стерти з лица землі, та страшнішим являється занепад на кожній ділянці внутрішнього життя нації. Громадянство розсипалось на гурти, що взаімно себе поборюють, не признаючись до власних вин. Серед інтелігенції завмирає почуття обовязку, ладу й замилювання до національної роботи. Програма розпрягла суспільну солідарність, придавила почуття національної честі, скріпила егоїзм та низкий, грубий матеріалізм.

Та хоч як страшна наша дійсність, то всеж нема причин до зневіри!

Бо національна маса — кілька віковий раб —, зірвавши раз кайдани та зазнавши раз, хоч коротко, свободи — прозріла. Вона задивлена тепер у цю ціль, яку вказали їй борці 1-ого листопада. **Новий зрив не застане вже темної, рабської отари. В цьому заслуга 1-ого листопада.**

Бо програна приневольила ідейнищу, кращу частину громадянства призадуматися над причинами невдачі, старатися зарадити злу й винайти нові способи організації національних сил. І частина ця вже подумалася що, щоб існувала й не занідла нація, мусить повстати один для цілої нації, а не тільки її частини, сталій центр, забезпечений перед руйнівницькою рукою анархічних та демагогічних елементів, довкола якого мається згуртувати та організувати державно творчий елемент.

Бо боротьбу з тиранами не перервано і не всі зложили зброю. Місце героя 1-ого листопада на полі бою, зайняв Український Боевик в підземелю. Він докінчить завдання, яке розпочав тамтой. Він чином своїм продовжує традицію, що залишив нам 1-ий листопад. Перебравши ціль, яку нам дав 1-ий листопад, свободу і велич української нації, станувши на сторожі чести свого народу, Український Боевик продовжує йти шляхом, на який вступили герої 1-ого листопада: шляхом збройної революційної боротьби. Розпостерши підземну сітку під польською державою, в боротьбі з ляхом найздником на Західних Землях України, Український Боевик сповняє одну частину нашого великого завдання: підготовки останньої збройної розправи з тиранами українського народу.

Відаючися на услуги нації, Український Боевик повторяє за великим письменником: „Думаю про чин, що є жертвою, про такий чин, де людина мусить відцуратися себе серед страшних мук і боротьби з собою, про чин, в якому даєш цілого себе, а не жадаєш нічого в заміну.

І це є нове євангеліє, третє королівство в області духа.

Перше: то **думка**, друге: **створення її вслові**, а третє наймогутіше: **ЧИН — ЖЕРТВА**”.

Лини боротись значить жити.

(І. Франко)

... У взаєминах між націями немає слухності й кривди, але тільки є сила й слабкість.

(Р. Дмовскі)

ПРО ЦО ТРЕБА НАМ ТЯМИТИ В НАШІЙ ДАЛЬШІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.

В тишині невідомі, без реклами й самохвальби працюють, як передові борці на шляху добуття волі українському народові, боевики Української Військової Організації.

Найкраща однак ціль і найбільше саможертвенна праця не дадуть відповідних успіхів, коли способи прояву діяльності не будуть відповідати твердим вимогам, поставленим са-

мим життям, та не будуть ґрунтуватися на досвідах, пороблених так в часі наших явних визвольних змагань, як теж в часі нашої вже пізньої літ триваючої підпольної революційної діяльності.

Бо праця У. В. О. взагалі, а її боевиків зокрема, коли має завершитися не тільки ліквідацією чужинського насилля, але теж здобуттям власної держави, мусить у першу чергу бути ведена по певному точно обдуманому й опрацьованому **плану**. Не тільки всі члени організації мусять представляти один гармонійний і прецизно функціонуючий організм, але що більше, діяльність кожного члена організації зокрема повинна бути складовою частиною діяльності **цілої організації**.

Діяльність ця повинна ґрунтуватися моментами **доцільності**. Кожний атентат, кожна саботажа, взагалі кожний хочби найменший чин члена У. В. О. не сміє бути ціллю сам для себе, але малим тільки колісцем у ланцюгу цілого ряду чинів, яких остаточною метою є підготовка цілого народу до повстання. Тому кожний акт члена У. В. О. мусить вязатися і доповнюватися другими подібними актами в одну **цілість**. Для доцільності вчинків поодиноких членів У. В. О. треба дальше точного **знання ворога**, його сили і його слабих сторін, бо тільки під цєю умовою можливо в свій час на такому місці завдати йому такий удар який не буде укученням комаря на шкірі слона, а тільки дійсно нанесе йому багато лиха.

Врешті революційна діяльність мусить бути ведена **тайно**, без непотрібної самохвальби й реклами. В цьому лежить ціла трагедія революційних діячів, що їх діяльність не сміє бути всім відома, що більше вони мусять для змилення слідів ворога прийняти нераз на себе неслухні удари таки власної суспільності. Вони мусять заздалегідь зрезигнувати зі слави й почесей в надії, що коли їм самим не вдасться дожити світлого моменту будовання своєї держави, то тоді їх наслідники доцінять як слід їх діяльність.

Врешті для успішності революційної боротьби з найздником являється необхідним, щоби **ціла суспільність** цю боротьбу відповідно піддержала. У. В. О. не вимагає цього, щоби кожний український громадянин був членом У. В. О., рівнож не кожний член У. В. О. мусить бути zarazом боевиком; кінечним однак являється, щоби у боротьбі, яку У. В. О. веде з найздником, кожний український громадянин чи інтелегент, чи селянин, чи робітник, чи-то жовнір у ворожому війську був свідомий цієї **оконечної мети**, до якої мусить йти нарід, і своїми вчинками навіть при виконанню буденних занять був помічним У. В. О.

Щоби не найтисся в положенню, в яке попав український нарід в 17-их роках, мусить У. В. О. вже сьогодні повести свою діяльність так, щоби бути здібною не тільки руйнувати чуже, але теж щоби після знищення **займанщицького ярма** бути готовою й підготованою ставити свою **державу**.

Тому наш революційний рух попри нищення ворога мусить уже заздалегідь творити ті **моральні основи**, які робилиб його здібним **допозитивної державницької праці** у своїй державі.

Булоби зовсім мильним думати, що суть і ціль революційного руху лежить виключно в підбурюванні наших широких мас **демагогічною й невідвчальною пропагандою**. Ненависти до всіх наших займанців назбиралося в нашому народі досить. Як однак те ненависть скапіталізувати, аби не обмежувалася вона тільки до пасивного заперечування існуючого стану, а начала вже раз прибирати характер горячого бажання й готовости **творення свого національного змісту**, на це ніхто з демагогів ніколи не дасть ніякої ради. Сама демагогія багато нам не допоможе. Вона виправді може спровокувати поодинокі виступи, що будуть ворогом в коріні криваво здушені, до загального однак **здви́гу** вона нашого народу не підготує.

Тому наш революційний рух, коли він має задержати рацію свого існування, мусить поставити собі як своє перше завдання вивести наш нарід з цього пасивного негативізму супроти займанців на шлях того **активізму**, якого завершенням булоби **всенародне повстання** з оконченою ціллю: на руїнах займанщицьких режимів поставити свою власну **державу**.

Так сама ціль, як і шлях до її досягнення не легкии. На це треба **довгої та планової підготовки** і великої **видержливости**, тим більше, що з одного боку треба класти основи для здви́гу, з другого знов боку паралізувати не тільки удари ворога, але теж побороти внутрішню кирию й демагогію, які особливо в останніх часах опановують нашою суспільністю.

НАПАД НА ПОСТЕРУНОК.

Повітове містечко. Брудний жидівський ринок. Декілька нечистих вуличок з поваленими домами, з вибоями й болотом. Гарнійша вулиця, що веде на залізничну станцію, це місце осідку адміністративного апарату. Тут одноповерховий будинок і в нім міститься старство, трошки дальше стоїть дім польського „Сокола” — ще дальше бачимо польські школи, уряд податковий, суд, а напроти них стоїть будинок української культурної інституції, обсаджений від українсько-польської війни польською поліцією. Там, де бив живчик українського життя в час визвольних змагань, там тепер розпаношилися наші кати.

Там при тій „адміністративній” улиці було чути тільки стогін і сльози бідного селянства. Там невинно карали, там здирали безправно податки, там карав суд і староста, жандарм і инший посіпака. Там був почин руїни всього, що лише українське...

Постерунок поліції був тим об’єктом, на який звернули ми увагу. Кілько то разів поль-

Тільки видержливість, гарт волі, послідовність і вільна від реклами та самохвальби праця доведе нас до визволення. За це завдання взялася У. В. О. і твердо віримо, що при зрозумінню та всесторонній піддержці цілого громадянства доведе його до успішного кінця.

Політична боротьба — мати нації. Матерією нації є боротьба.

(В. Старосольський)

НЕ ДЕРЖИТЬ У СЕБЕ ДОМА НІЯКИХ РІЧЕЙ НІ ДОКУМЕНТІВ ЧИ ЗАПИСОК, ЯКІ МОЖУТЬ ДОКАЗУВАТИ ВАШУ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО У. В. О. !

ВІЙНА БУДУЧНОСТІ.

Хвальна редакція!

Прошу не відмовити помістити кілька думок, що насуваються мені при читанню ріжних статей на тему війни будучности, поміщуваних в останніх часах що раз частіше, так в чужій, як і в нашій пресі.

Не можна заперечити, що всі нарис про будучу війну викликають почуття грази. По досвіді світової війни, навіть члени могутніх державних народів, що підготовляються до війни й мають перед собою шанси побіди, коли бажать війни, всеж приймають будучу війну як страшну конечність і не є вільні від почуття остраху й певного рода пригноблення на її згадку. Тим більше від тих почувань не мо-

ські посіпаки мучили там й катували наших революціонерів. Пригадайте, товариші, кілько то разів там Вас, під дверима сплячих, копали й місили по Вас, ногами; кілько там збезчещено наших дівчат... Взяли і били — голодом морили, висмівали мову й почування, безчестили все найдорожче та любе доплатили наші молодські пориви і знуцалися, щоб на підставі вимушених зізнань заіротирити нас в тюрму на довгі літа, щоб ми не стали в обороні нашого народу. Кождий польський жандарм був соймом і урядом, адміністратором і екекутором, одним словом уосібленням найгіршого безправства над українським народом.

Якраз нашій боївці припало завдання викурити це гніздо шершенів з української домівки.

Боївка ч. 9 дістала наказ. Він був короткий; за виконання його відповідав провідник гуртка. В самому містечку було більше таких гуртків, між ними й один розвідочний. Відомости були точні.

Розвідка донесла, що всіх поліцаїв є 17.

жуть бути вільні члени поневоленних, недержавних народів, які крім цього, в обличчю колоосальних технічних вимог будучої війни й неможности власної підготовки в цьому напрямі, відчують свою повну безпорадність. Це почуття безпорадності може мати як наслідок зневіру всієї цілої нації і в досягнення її кінцевої мети, признання безцілности всякого опору супроти могутнього ворога та безцілности приготувань до державної незалежности нації. Однак подібна безрадність і зневіра вповні неоправдана: що більше, вона лише доказ незнання питання будучої війни й незнання сили та можливої ролі свого, хочби й поневоленого, народу у будучій війні.

Кожна сторона, що прийме участь у будучій війні, буде мати одну ціль: змусити ворога до як **найскоршої капітуляції** й тоді накинати йому свою волю. Не війна для війни, отже і не довга війна, яка нищить не тільки моральні й матеріальні сили противника, але й сили будучого побідника буде являтися **цілю**. Рівнож **самоцілю** не буде максимальне винищення людського матеріалу ворога і всіх його матеріальних надбань, лише що найвище **засобом до цілі**. **Модерні методи ведення війни** й новачасна військова техніка зміряють досягнути капітуляцію ворога через знищення **зайовничого духа**, через знищення бажання війни у ворога. Не фізичне, але моральне знищення ворога поставлено на перше місце: перше в середством для досягнення другого. Тому центр уваги буде звернений на осередки волі ворожого народу: на **військові штаби**, на **столичні міста** — мозок і серце ворожої держави і т. д. Звідси пляни атакують передовсім великих мас цивільного населення, деморалізація їх газами, бомбардуванням аероплянами і т. д. Звідси взагалі війна скорше, що так скажу, площі проти площі, як

службу повнить 4-рх. Останні звичайно вечірньою порою і по обіді виходять до міста; однак дижурний мусить оставати. Службу повнять узброєні, в день у револьвери, в ночі в набиті кріси. Кріси стоять в інспекційній кімнаті, в куті при печі, ліворуч входу до другої кімнати, в якій усі сплять. Кімната направо від інспекційного покою, це кімната переслухувань і там знаходяться у першій шафі направо від входу документи з докладними даними про місцевих Українців. В інспекційній кімнаті між вікном і дверима в бар'єра, що відгороджує місце дижурного від проходу вправо і вліво. Наліво від входу, як уже зазначено, стоять рядочком кріси.

Дальші моменти, на які треба було звернути увагу, були: число присутніх поліцаїв і їх рух на постерунку і поза ним, їх чуйність та особливости, характеризуючі їх кожного зокрема. Розвідка ствердила, що відважні, рішучі та в ситуації скоро орієнтуються поліцаї ч. 2415 і 2643. На загал мужність цілого постерунку менше добра, але при нерішучім нападі може бути грізна тим, що за ними польський

лінії проти лінії. Дістатися **на тили ворожої лінії** і ширити **в середині ворожого краю** діло фізичного й морального нищення, це тактика нової війни. Для цього не тільки мають служити аеропляни, танки, гази і т. д., але вибиваються на одно з перших місць засоби, які в дотеперішних війнах мало були вживані, а то: **політична пропаганда** у ворожій країні, **зrevolutionізованню** якогось відламу людности в ворожій державі, **саботажі** між ворожим військом та поза ним, а врешті **розвідка**, яка зогляду на поступ воєнної техніки набирає сьогодні спеціального значіння. Все це безперечно не є щось зовсім нове: прим. большевики завдячують свої територіяльні здобутки не так воєнним успіхам своєї армії, що в перших роках по революції фактично не представляла ніякої поважної сили, а — політичній пропаганді, яка розклала ворожу армію, ширила деморалізацію й анархію між ворожим населенням і тому розчищувала дорогу большевикам; Англія мала коло 10.000 платних пропагандистів у Спол. Державах з одною метою: притягнути Америку до війни й тим вирішити її у свою користь; саботажі були ведені в окупованій Сербії, німецькій Африці, врешті і в нас, на Україні: зрада чеських полків в Австрії загально відома; повстання на Україні, Махнівщина, зrevolutionізовані волости і т. д. явища нам добре знані. Однак ріжниця в тому, що коли всі ті засоби були вживані або більш припадлого чи там з кінечности, у браку інших, або — як це ми бачили в большевицьких війнах — скорше внаслідок незнання стратегії, чим її знання, в наслідок невміння і неможности ведення іншими способами війни, то сьогодні всі вони розрабляються військовою наукою, та є необхідними засобами модерної стратегії. Прим. в польському генеральному штабі є спеціальний саботажовий відділ. Як бачимо, не тільки танк, газ і аероплян є модерною зброєю!

закон та що вони уоружені. Набої має кожний в набійницях, а забирає їх на час нічної служби. З відпором можна рахувати на випадок більшої скількості поліцаїв, навіть по забранню крісів, бо кожний з них має ще, крім кріса, револьвер і штик. Крім цього входили під увагу: оживлення на вулиці, можливість спостереження та пізнання. Найбільш підходить тиме вечірня пора.

Провідник розділив ролі. Від ліхтарні на даний провідником знак скорим кроком мають зближатися всі в напрямі постерунку так, щоби при головнім вході були від себе віддалені на десять кроків. Коли останні увійдуть у браму, двох остає на сторожі, а всі прочі впадають до кімнати й хапають кріси, кожний по чотири, в тому часі, коли ч. 1 і 2 наміреними револьверами тероризують присутніх поліцаїв. Кріси мусять бути забрані на протязі одного моменту.

Відворот: перших чотирьох з крісами, далше ч. 1 і 2, а потім ч. 7 і 8. При повороті — дорога через вулицю в найблищу бічну направо і в город при домі ч. 23, далше городами

Вже в останній світовій війні знищено великі армії (російська, німецька) не військовою технікою, а розкладом із середини, і то нищено їх словом далеко краще, чим барабанним огнем армат.

При таких обставинах становище поневоленних народів не таке безвихідне, як це здавалося на перший погляд. Що більше, поневолені народи уявляють собою велику силу, яка може вповні продуктивно проявитися, під умовою, що народи сі переймуть у будучій війні відповідну ролю супроти свого безпосереднього ворога. Бо подумаймо тільки: тактика кожної воюючої сторони в дістатися на тили ворожої лінії, до середини ворожого краю. Це безперечно не так легко: не тільки треба мати літаки, танки і т. д. але треба рахуватися з відпором ворога, який веде протиакцію тими самими чи іншими технічними засобами. Рівнож не так легко вести політичну пропаганду у ворожій країні своїми людьми, або при помочі членів ворожого народу, кермувати нею і т. д. Всі ті технічні труднощі не існують для поневоленних народів, бо ці народи вже знаходяться в середині ворожої держави, та їх прилучність не викликає у ворога ніяких підозрін. Члени поневоленого народу знаходяться в армії, адміністрації, промислі і т. д., взагалі всюди там, де рівнож знаходиться їх безпосередній ворог. Далше, вони є у вигіднічій становищі від свого противника: противник має в часі війни двох ворогів, одного зовнішнього, отвертого, а другого внутрішнього (поневолений народ), який може кожної хвили вбити йому ніж у плечі; за те члени поневоленого народу є самі тим замаскованим противником, який до того може боротися і такими засобами, що противник не може вжити супроти нього (зрада, дезерція, саботажі, розклад ворожої армії і т. д.); далше, члени поневоленого народу мають усі слабкі

понад криву вербу на Михайла сіножать, минаючи млин. — На випадок втечі вікном в час перестрілки — горами в напрямі станції, поза магазином коло рамп, наліво в напрямі присілку Б.

Стало рівнож на тому, що двох „спренжистих“ поліцаїв, знаних зі звірських знущань, треба за всяку ціну убити. Над ними занав присуд смерти — не тому, що вона нам була спеціально потрібна, а для прикладу, що й ми зможемо карати, коли цього треба.

Осінний вечір. Паде дощик. Чекаємо аж стемніє. Думками ми при залізничній улиці. В пам'яті проходить кожний по знаних йому вже кімнатах, та тепер в ролі местника. Так плыве думка, а їй на перекір малює хтось у наших серцях грізну хвилю невдачі. Там кара — страшна —, не тому страшна, що можуть розстріляти, але тому, що за так маленьке діло готові на віки нас розлучити з українським народом, позбавити змоги йому далше служити.

Але це тільки на хвилюк ... і знова вступає завзяття, і знова ми всі готові та рі-

шися проти ворога відкриті для удару. Чи, треба їм для боротьби останніх винаходів військової техніки, танків, газів, величезних армат, літаків? Не тільки не треба, але не повинні їх мати (хоч мусять мати докладне знання оружжя ворога). Бо тоді перемінилися бовни в отвертого противника, якого не тяжко було би здусити. Однак вони мають бути **скритим, невлотимим противником**, повинні бути невидимим мечем Дамокля, що кожної хвили може впасти на голову ворога. Їх діяльність — це творення атмосфери **непевности, замішання, деморалізації і розкладу** ворожої армії і держави. Лише в цей спосіб можна розплатитися з ворогом, який не тільки є одинокою перешкодою свободи поневоленого народу, але змушує його силою до будови ворожій собі держави. При цій розплаті не буде сентиментів зі сторони безконечно сильнішого противника, не може їх тому бути із боку поневоленого народу!

Зорганізована акція політичної пропаганди, саботажів і т. д., які може вести поневолений народ, може мати величезний вислід, що рішить судьбу свого національного противника. Факт, що деякі держави мають сьогодні в своїх границях як третю частину населення — поневолені народи, може означати, що в часі будучої війни кожний третій горожанин буде зрадником. Про наслідки подібної обставини можуть нам дати поняття приміри навіть випадкової діяльності поодиноких членів поневоленого нації у ворожій війську, роблені ними на власну руку. От що пише про це один з модерних стратегів:

«Проти собі представити, що може статися при вибуху війни в країні з іриденною або з політично підбуреним населенням:

Мобілізація оголошена; резервісти дістають свої мобілізаційні картки, але тільки частина їх повинувється цьому. Всю поліцію стягають, щоб перевести примусовий побір; тим-

шені. Правда, в нас усього два револьвери ... Шо ж — смерти не уйдем, скорше чи пізніше, все одно: коби тільки не задармо, коби найдорожче!

Надійшов момент. Провідник дав знак. Ми стиснули собі взаємно руки й пішли. ...

На другий день труси, арешти, переслухання. З воєводства приїхали посіпаки, бо місцевих не було вже. Остали лише три поліцаї, але цих моментально перенесено, щоб свідків не було. Преса мовчала ... мовчить і по нині. Хоч і мали винувників в руках — та не було доказів; усі мовчали, як мур ... Огнена проба — перший виступ. За ним послідуєть далші.

Власть імуці дорого оплатили свою службу катів.

**НЕ ГОВОРІТЬ ПРО СПРАВИ У. В. О.
НА ПУБЛИЧНИХ МІСЦЯХ!**

часом люди покинули вже свої домівки й погуртувалися по лісах. На склад оружжя та муніції напав такий відділ та розграбив усе. Склад з призначеними для мобілізації одягами та прочим вирядом запалився з невідомих причин. Командант хоче повідомити своїх зверхників про усі випадки, але показується, що телефони і телеграф перервані. Висилає вістового зі зголошенням, але воно не доходить ніколи до своєї цілі. Втім замішанню пропадають десь потрібні для мобілізації документи й нариси. Вкінці вдається якось вирядити частину. Її треба за декілька годин завагонувати. Перед транспортом роздається ще харчі, але зараз по з'їденню повстає паніка. Незнані руки вкинули до полевой кухні сильно розвільняюче средство. Половина людей лежить на землі й качається з болю жолудка. Втім приходить вістка, що залізнична лінія перервана у декількох місцях. Великий залізничний міст висаджено в воздух. У великім цесніху задовується частина на автомобілі. Але по кількох кілометрах цілий транспорт спинається. Передне авто наїхало на напняту дротяну лінву. Шоферови й одному зі старшин зірвало голову. Але й далі йде похід тільки поволі. Одна перерва йде за другою, бо дорога засіяна у кількох місцях поломаним склом, якого у темноті не завважено, а яке потяло гумові кола.

Артилерійський полк у сусіднім гарнізоні розпочав транспорт залізницею; але коли транспорт дійшов до станції, де локомотива мала брати воду, показалося, що якраз перед кількома годинами висаджено водокачку в воздух. Коновками й відрами треба було приносити воду з великим трудом, з далекої керниці, але вже по кількох кілометрах дальшої дороги станув транспорт серед чистого поля. Оси локомотиви запалилися, кольби зарисувалися. Показалося, що усі ложа занечистила вм'їла рука піском. Треба було стягнути з найближчої станції нову локомотиву, щоб витягнути поїзд. По дорозі переїжджали попри злетинце, якого гангари стояли в полум'ях; летунський матеріал був знищений.

По кількох днях, коли транспорт дійшов до місця призначення й має бути вставлений на рішачу позицію, показується що при деяких гарматах бракує замків та візирів, що пропали без сліду підчас транспорту.

Недалеко звідси виладування піхоти з вагонів затягнулося, бо її обоз не міг бути вигруженим через знищення рампи. Декілька кухонь при тім ушкоджено. Частина війська пішла у бій, ще перед одержанням харчів.

Артилерійська підготовка добігає кінця. Наступ назначений на 12 год. о півночі. Командант Н—того полка піхоти стоїть з годинником у руці на краю ліса, щоб в означений час дати приказ до наступу. Але безпосередньо перед виданням приказу паде командант враз зі своїм адютантом, поцілений смертельно в плечі кулею свого вістуна. Даремно жде полк на приказ. Сусідній полк наступає точно та тратить лучбу. Полк розбитий і він подається в переполі

лої назад, пориваючи за собою находячі скріплення.

Ескадра танків дістає наказ до протинаступу, однак не може виповнити свого завдання. Із законченими газовниками лежить вона безчинно серед поля. Бензина, яку видано на останім етапі, була занечистена якимсь невідомим способом.

Так то валиться горда армія, не зважаючи на свій модерний виряд.

Так пишуть про ці справи чужинці, члени старих державних націй. Уважаю, що застановитися над ними належало б передусім нам, членам найбільшої європейської поневоленої нації.

Дякуючи Вам згори за ласкаве поміщення цих кілька думок, остаю Ваш пор. М.

ВИСТЕРІГАЙТЕСЬ ПРОВОКАТОРІВ!

**ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО КОЖНИЙ ВАШ ЛИСТ
ПЕРЕХОДИТЬ ПОЛІЦ. ЦЕНЗУРУ!**

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РІХ ІРЛЯНДІ.

(Продовження)

Зв'язок між організацією в краю та на еміграції.

Хоч сама діяльність обох віток ірландського феніанського Братства (I.R.B.) різнилася так з огляду на умовини, серед яких доводилося одній і другій працювати, як і з огляду на організаційну структуру, то однак це не було перешкодою, щоби ці організації за весь час свого існування не були зі собою в тісному контакті. Краєва організація піддержувала емігрантську своєю діяльністю, а ця знову свою краєву посестру всесторонньою допомогою. Маркантим доказом цього **тісного зв'язку** обох віток був перший спільний зїзд, на якому вибрано Стіфенса „Виконавчим Органом“ та передано йому необмежені повноваження. „Головний Центр“, як зверхня установа емігрантської організації, репрезентована через О'Махоні з п'ятичленною радою, уважав себе підчиненим краєвій організації в особі Стіфенса.

Як перший обов'язок, який взяла на себе американська вітка ірландського феніанського Братства, було несення всякої помічі краєвій організації, зокремаж грошевої. І так в початках зобов'язалася американська організація пересилати до краю що місяця 80—100 фунтів штерлінгів на витрати, зв'язані з організаційною розбудовою. Однак роздобування грошей, натрапляло на великі труднощі так, що американська вітка вперше за перший рік переслати не більше як 160 фунт. штер., що відбилося некорисно на організаційній роботі в краю. В дальших роках висилає Стіфенс окремих відпоручників в Америку, а навіть їде особисто й тільки завдяки енергічному натискові вступів засилити краєву касу 700 ф. шт. Щойно згодом, з хвилию наладнання збіркової акції в

Америці, одержував край правильнішу допомогу. Збіркову акцію організовано в цей спосіб, що кожний новопоступаючий член вплачував одного доляра висового і вносив місячну вкладку у висоті що найменше 50 центів. Звичайно водилося й так, що новопоступаючі не обмежувалися на цій нормі та вплачували навіть досить високі квоти, що в поодиноких випадках досягали висоти 500 доларів. Крім цього у випадках наглих потреб оподатковували себе фенії в користь революційної організації у висоті 5 дол. одноразового податку. Устроювано рівнож збірки з нагоди національних свят, виставки, базарі тощо. І так приміром базар влаштований в Чікаго в 1864-ім р. приніс феніям 50. 000 дол. чистого доходу.

За перших 8 років (1858 — 66) дала Америка й Канада на боеві цілі біля 500.000 амер. доларів. В 1865-ім р. випустили американські фенії асигнації будучої ірландської держави на 68.000 дол. з відповідними емблемами та підписом агента ірландської держави.

Американська вітка організації пособляла діяльності краєвої організації не тільки грошево, але також зброєю, літературою та резервою вишколених на військовий лад феніїв. Від 1865-ого р. починаючи перепачковував кожний майже корабель зброєю на ірландське побережжя. В часах переслідувань ірландської преси доставляли американські фенії всякими можливими шляхами часописи й брошури. Маючи змогу вишколити феніїв у військовому ділі через службу в американській армії, розпоряджала згодом американська організація кадром військових інструкторів, яких опісля висилала до краю.

Зв'язок, який існував в часах визвольної боротьби між краєм а еміграцією, можна б очеркнути як зв'язок фронту із запіллям. Так як запілля для кожної армії становить базу її воєнних операцій, так і американська організація через свою всесторонню допомогу давала краєвій організації можливість продовжування затижної, визвольної боротьби.

Пропаганда.

Ірландський революційний рух містив в собі доволі багато здорових первнів та спирався на природних бажанних цілого ірландського народу, яких метою було визволення батьківщини зпід чужинецького ярма. Тому й поширювання феніанської ідеї не натрапляло на великі труднощі. Вирочім найкращим агітаційним средством для феніїв було їх минуле, була ціла низка ріжних судових процесів за державну зраду проти членів феніанського братства, но і вкінці акти протесту у виді ріжних саботажів, диктованих злободневщиною займанщицького режіму. Це все не тільки що не давало змоги приспати в душі ірландського народу визвольних змагань, але, навпаки, воно ці змагання щораз більше скріплювало. Врепті пропаганда ірландського — феніанського братства не мала в собі нічого вічевого, демагогічного, а йшла по лінії позитивної —

позбавленої зовнішних мінливих ефектів — праці, та інтенсивної підготовки на момент остаточного визволення.

Заступаючи погляд, що революційного руху не можна як слід вдержати в масах в організованій формі та що такий рух, якщо його висліді мають бути позитивні, мусить бути ведений певнимтількигуртом людей, фенії вважали форму підпольної організації, як одиноким пригожу до цього рода діяльності, бо тільки **підпілля**, обмежене на **певне число** людей може стати заборолом проти всяких опортуністичних течій, та разом захистом для непорочних визвольних змагань.

До такого пересвідчення прийшли фенії щойно згодом, після ріжних досвідів. Бо коли в минулих роках завдавали вони собі немало труда, щоб рух цей поширювати в масах в організованій формі і в тій цілі старалися захопити пресу, щоб через її без посередне відділювання впливати на маси населення та мали до своїх послуг аж шість часописей, будь-то дневників будь-то тижневників то вже після 60-ти років вистарчав один часопис „Ірландський Нарід“. Цей часопис мав у початках свого існування, завдяки своєму суто національному напрямкові, неабиякі успіхи, чого і показчиком було велике число переплатників, яке досягало 30. 000.

Чікаго буде приглянутися зростові революційної думки Ірляндії від перших її починів аж до XIX. століття. Коли перед 40-тими роками пронаговано **пасивний** спротив проти влади наїздників з метою не дати їм змоги глибше вкорінитися на ірландській землі, то вже після 48-ого року видвинено клич вибороти загарбану англійськими поміщиками й кольтоністами землю **при помічі зброї**. На це вказують найкраще ось які кличі:

„Кожний мущина мусить мати власну зброю!“, „Продавайте врожай і купуйте зброю!“, „Беріть за зброю та захищайте своє життя і майно!“, „Борітеся за ваші людські права та за права вашої поневоленої Батьківщини!“

В дальшому ході революційної думки прийшли фенії до цієї істини кожного революційного руху, що має за завдання утворення власної держави, а саме, що визволення батьківщини може доконати тільки загально-національний, революційний рух, необмежений тільки на кличах добуття землі. 60-ті роки пікаві тим що в тому часі завершено дотенерішню думку цєю правдою, що тільки через **політичну свободу можна піднести соціальний добробут нації**. Відмінно до кличів 48-ого року, які казали: „коли добудете землю, тоді добудете й політичну незалежність“, проголошувано тепер, що „тільки через здобуття політичної незалежності можна забезпечити за собою землю“.

Революції не робиться проти війська, але з військом.

(Б. Муссоліні)

ЩОБ БАЛАМУЦТВО НЕ ШИРИЛОСЬ...

У зв'язку з краківським процесом, як взагалі у зв'язку з так численими в останніх часах арештами Українців у Польщі, польська преса, очевидно інспірована польською владою поширяє що раз більше нахабно клеветничі відомості про це, що У. В. О. займається виключно розвідною діяльністю та що цю свою діяльність виконує вона в користь третіх держав, а то раз Росії, другий раз Німеччини, що більше Литви й инш., безогляду навіть на це, чи арештовані належали до У. В. О. та чи працювали з її доручень, чи ні.

В цей спосіб хоче польська влада кинути на У. В. О. клеймо, що цілий революційний рух, репрезентований У. В. О., не є ніяким ідейним рухом, а сама У. В. О. є нічим иншим, як агентурою чужих держав. Є це питома й добре відома тактика Пільсудського, який, аби справитися з немилим і небезпечним йому ворогом, старається в першу чергу знищити його морально серед власного громадянства. Він, як старий досвідчений революціонер, знає найкраще, що революційний рух тільки тоді може рахувати на успіх, коли тішиться він довірям і попертям власної суспільності та коли має в собі великі моральні вартости, що є найкращою запорукою цього, що революційний рух не зійде на манівці.

Ця провокаційна поведінка польської преси й польської поліції не булаби впрочім небезпечною, колиб українська суспільність сама не подала під вплив цієї нахабної нагілки на У. В. О. Бо нагілка ця на У. В. О. є тільки доказом, що само існування, як теж діяльність У. В. О. є для польських займанців дуже небезпечні, коли, маючи державний апарат, не можуть вони справитися на протязі стільки літ з У. В. О. та мусять хвататися аж так дуже рафінованих методів її поборювання. Методи ці дійсно рафіновані: з одного боку вони зміряють до розкладу У. В. О. **звнутри**, на що вказують безперестанні спроби втискування в організацію провокаторів; з другого боку вони зміряють до знищення У. В. О. через удари **із зовні** а то передовсім у формі оклеветування У. В. О. перед українською суспільністю при кожній найменшій нагоді, щоб тим способом відобрати можливість дальшого розвитку У. В. О. та її праці серед українського народу.

Щоб отже польська провокаційна поведінка сутроти У. В. О. не внесла замішання в ряди нашої власної суспільності, уважаємо конечним дати декілька вияснень. Передусім зазначаємо, що У. В. О. має за свою мету у відповідний час **шляхом повстання зліквідувати польську займанщину**. Велике діло повстання вимагає **широкої підготовки** в різних напрямках і різними способами. Одним із них мусить бути **військово-інформаційна служба**, щоб, піднімаючи у будучині повстання, У. В. О. не біла противника на сліпо, лише, маючи про нього як найточніші відомості, нанесла йому як найбільші шкоди. Цього напрямку підготовки свого збройного чину У. В. О. ніколи не відпиралася, як рівнож не відпиралася

й того, що старається систематично розкласти польську армію і робити її небездатною для рішачої хвилі та врешті як не відпиралася того, що старається вона руйнувати самі підстави існування польської держави всесторонньою впертою, вже кількілїтньою своєю діяльністю. Це, що в У. В. О. річ не в **якійсь шпїонській афері**, яку можна зліквідувати, і що польська влада не в силі здавити У. В. О., бо вона є **виявом протипольського руху всього українського народу**, це все справа дуже добре відома від давна і польській поліції й пресі.

У. В. О. буде, очевидно, своєю діяльністю на знищення Польщі вести далі всесторонньо і в чимраз більших розмірах. В цьому своєму ділі, окружена звідусіль ворогами, вона може і мусить рахувати **тільки на себе і на свою власну силу**, а тому з обуренням відкидає підозріння, буцім-то вона стоїть на чийсь-небудь чужинецьких услугах. Річ однак ясна, що, спираючися виключно на свої сили, У. В. О. буде і мусить **підпирати всяку протипольську акцію, яка тільки лежатиме в інтересі українського народу**.

Зрештою найменші моральні підстави для роблення всякого роду закидів на адресу У. В. О. має табор Пільсудського, який якраз в часі своєї революційної діяльності проти Росії, не тільки, що підпирав кожну протидержавну російську акцію, але прямо, як розвідчик, стояв на услугах австрійського генерального штабу, чого доказом є відоме вбивство Загурського, як рівнож свою розвідчу діяльність віддав на услуги Японії, що підтверджують у своїх споминах співробітники революційної діяльності самого Пільсудського.

ЗПОЗА ТЮРЕМНОЇ РЕШІТКИ.

Після цілого майже року слідчої тюрми у Львові вийшли на волю Іван й Михайло Бадівський. Їм закидувано співучасть у вбивстві куратора Собінського.

В Бидгощі, після третьої вже розправи, засуджено дня 1. жовтня ц. р. двох українських політичних в'язнів студ. техніки Андрія Борисевича і Остапа Гронського на 8 років тюрми. Їх арештовано ще весною 1923 р. на залізничім дворці в Бидгощі під закидом перевозження вибухових матеріалів до Східної Галичини.

У Варшаві запов дня 18. X. засуд проти студ. техніки Зарицького на 4 роки тюрми, за це немовби він мав розвідувати важні об'єкти біля Варшави.

Дня 2 жовтня запов присуд в краківським процесі за державну зраду силою якого 24-ох обжалованих засуджено на тюрму від 5 років до 10 місяців. 12-ох обжалованих звільнено.

Українських політичних в'язнів Паславського, Бігуна, Медведя і Оленського т. зв. поштовців перевезено з Бригідок у Львові до пошти в Дрогобичі дня 15. жовтня, куди вже давніше перевезено й Дмитра Дубаневича. —

**НЕ ГОВОРІТЬ ПОСТОРОННІМ ЛЮДЯМ
ПРО СПРАВИ У. В. О. !**

ГУРМІЯ

Орган Української Військової Організації.

45

ГРУДЕНЬ

1927

ПРОПАГАНДА.

Пропаганда є в нашому столітті важнішою зброєю, ніж усі інші, в боротьбі народів між собою. Лише дорогою пропаганди можна якусь справу зробити популярною в світі. Це розуміли добре передусім усі поневолені народи, що в своїх визвольних боротьбах ставляли пропаганду як одно з найважливіших завдань. Вистарчить хочайби вказати на Ірландців, Чехів та Поляків. Бо лише пропагандою серед власної суспільності можна викликати фанатизм і ненависть до ворога, геройського духа та жажду посвяти та штовхнути широкі, народні маси вслід за тими, що на своїому прапорі виписали: «боротьба з ворогом на життя й смерть». Впрочім поневоленій нарід мусить вести пропаганду також тому, щоб паралізувати протипропаганду своїх національних ворогів, які стараються визвольні змагання поневоленого народу дискредитувати перед світом, як рівнож посіяти зневіру, роздор та деморалізацію внутрі гнобленого ними народу й так без проливу крові та великих зусиль знищити моральну основу визвольного руху, з тим самим уже в зародку здушити можливість його розвитку.

Будучність українського революційного руху та взагалі наших визвольних змагань залежить від того, чи поставимо пропаганду внутрішню та зовнішню на належній висоті або, иншими словами, чи зуміємо підняти в народі бойовничого духа й викличемо тверду віру в перемогу над ворогами, чи вціпімо в суспільність непереможне бажання незалежного життя, яке заставлялоб до розплати з ворогами та до конструктивної праці для реалізації нашого національно-державного ідеалу.

Пропаганда ділом.

Засоби пропаганди є численні, в залежності від роду пропаганди. Першим родом пропаганди є **пропаганда ділом**. Такі вчинки, як війни, революційні зриви, повстання та масові заворушення мають найбільше значіння й то рівночасно як засоби внутрішньої й зовнішньої пропаганди. Бо вони з одного боку творять історичні факти, складаються на історичну традицію, що робить дальшу революцію для народу невиносимою, що приневолює цілий нарід до чину вцілі скинення ярма та що

пробуджує народню совість, вказуючи, скільки жертв уже покладено для досягнення великої мети. Тому й наша визвольна боротьба в р. р. 1917—1920 має недосягле значіння так в області зовнішньої пропаганди, бо від неї датується початок ширшого заінтересовання світа нашою справою та датується **перше** видвинення її на міжнародне форум, як і в області внутрішньої пропаганди тому, що вона поклала тверді основи нашої національно-державної традиції, та що від неї датується **початок національно-державного освідомлення широких мас**, отже початок переміни етнографічної маси в модерну націю. І як довго український нарід буде в неволі, так довго визвольна боротьба р. р. 1917—1920 буде для цілих поколінь грізним мементом, що ціла, за яку поклали свої голови десятки тисяч найліпших синів України, не досягнена та що крізь їх нелімчена.

Але й інші вчинки мають подібне значіння. Атенат Федака, замах на Войцеховського, вбивство зрадника Твердохліба, велика акція саботажів у 1922-ому році, що знищила кількост польських дворів, терористична акція проти адміністраційних органів польської влади, проти польських зайдів-колоністів та проти українських зрадників і т. д., вся ця акція Військової Організації, як вплив протесту проти поневолення нашого народу Польщею, причинилася **до закріплення протипольських настроїв** і до створення одноцілого протипольського фронту; та посіяла і в найбільших слабодухів зневіру і тривкість польського режиму; однак що найважливіше, то це обставина, що вона є **продовженням традиції нашої визвольної боротьби** та що завдяки неї твориться тяглий ряд історичних фактів, що стало пробуджують совість поневоленого народу.

Однак не тільки ці факти, яких свідомими авторами є ми, але й факти великих жертв та поразки, що завдав нам ворог, є чинником, що **відчужує нас від національного ворога** та спокує нас в одну тверду цілість. Тисячі могил наших борців по польських таборах померлих з голоду, чи замучених звірським знущанням польської солдатески, геройська смерть Шеремети, Крупі, Мельничука, Луцкевича з рук польських катів, мученицька смерть

та якої пресії вживали на В. О. — це може сказати тільки цей, що стояв близько до цих подій. І тому вчинок В. О. був тоді багатьом незрозумілий. Але не час видвигати та відновляти старі й не цілком загоєні рани. Ми думали, що після тодішніх досвідів жиди де-що навчилися та віднайшли в собі етику й мораль.

В парижському процесі одначе виявилось, що душа жидів остала все цією самою. Вони не завагалися пред'явити перед Заходом, що погроми були викликані Петлюрою та українськими військовими частинами. Цими частинами, які дуже часто боронили жидів перед погромницькими загонами. Ніхто не оспорює, що були на Україні погроми, але вони були вже скорше, навіть й перед революцією. Вже тоді ливав при кожному, навіть соціальному заврушенні клич «різь, бий жидів та спасай Росію», а не «спасай Україну». Як подали ложно всякі Торреси. Ціле жидівське поступання супроти українського населення, та їх русифікаторська й польонізаторська місія зродили в українськiм населенню цю ненависть до жидів і створили не підложе до погромів, проти яких велика українська армія була безсилною. Тут кожний жид і оборонці та поплечники Шварцбарта, повинні були замість театральних поз та акторських сльоз вдаритися в груди й частинну вину в погромах прописати собі й тоді, без огляду на те, чи Шварцбарт бувби звільнений чи дістав би один чи два роки тюрми, булиб жиди зискали в очах української суспільности більше, ніж це, що досягнули.

Чому ж ці великі опікуни Шварцбарта, члени Ліги прав людини, сторожі покритих і месники за кривди забули про погроми, які справили безборонним і невинним жидам польські жовніри у Львові? Чому ж не наїшовся якийсь месник зпоміж народу Ізраїля, який вбивби був Пилудського як вождя польської армії? — Це не є в жидівськiм характері. В їх натурі лежить вдаряти не в сильного, а в слабого й то ще тоді, коли є певна заперка, що такий удар промине безкарно та принесє ще користь.

Не є нашою метою ширити антисемітизм, не було в нас двох категорій горожан і ми не хочемо в колі творити такого розділу: ми будемо вважати жидів як рівних нам горожан, оскільки вони будуть сповнювати свої горожанські обовязки. «Рівні права, але й рівні обовязки» — буде нашим кличем.

Наприкінці мусимо ще додати, що парижський процес поглубив прірву між українським народом по обох боках Збруча й жидами і що треба буде довшого часу, щоб цю прірву вирівнати. Чи жиди схотять собі це з'явити та чи відповідно до цього приносяться, це покаже будучність.

НЕ ДЕРЖИТЬ У СЕБЕ ДОМА НІЯКИХ РІЧЕЙ НІ ДОКУМЕНТІВ ЧИ ЗАПИСОК, ЯКІ МОЖУТЬ ДОКАЗУВАТИ ВАШУ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО У. В. О. !

ДЕЩО ПРО ПРОВОКАЦІЮ.

Найбільшим лихом, з яким приходиться боротися кожній організації взагалі, а підпольній зокрема, є провокація.

Щоб як слід зрозуміти саму суть провокації, треба ранше хоч коротко познайомитися з технікою розвідки та її завданнями.

Всім відомо, що в кожній державі існують установи, які мають за завдання добувати всякими способами різні відомості, потрібні даній державі. Залежно від ділянки, яку дана розвідка охоплює, ділиться вона на: 1. загальну, 2. політичну, 3. військову й 4. економічну. Зогляду на це, що кожна держава старается роздобути по зможі як найбільше відомостей про ці всі ділянки другої держави, дбає в своюж чергу кожна держава за те, щоб би протиділати відповідно чужій, ворогій розвідці в цей спосіб, що поступовється вона окремим апаратом, т. зв. контррозвідкою або протирозвідкою, яка має за ціль паралізувати з одного боку чужу розвідку, а з другого боку має давати відомості про існуючі опозиційні або революційні в даній державі групи й партії чи попенелені цєю державою чужі народи.

В своїй діяльності спирається в протирозвідка головню на т. зв. таємному співробітництві, яке згодом у різних формах впроджується в провокацію.

Шляхи і способи, якими дана протирозвідка старається приєднати таємних співробітників є різні, так як є різні характери подієвих людей. Одних можна приєднати перспективою матеріальної користі, других, особливо жінок з нахилом до сильних переживань та авантюризму, перспективою сильних вражіннь, третіх озлоблених на нелавних своїх сопартійників, перспективами відплати та піместі. Дальше попадаються тут люди малотупні — що ступнівншиє з можливостями кари або стероризовані, хотять за всяку ціну реабілітувати себе в очах «власть імущих», щоб таким робом оминуть евентуальної кари.

Є й такі, що, зневірившиє в допільність ідей, якими до тепер жили або побороюючи дані ідеї як противлежні їх ідейному світоглядю, стають на вступках поліції в пересвідчення, що творять добре діло.

В протирозвідці буває з початку так, що ланим співробітникам не дають ніяких великих завдань. Їх робота обмежується навіть через довгий протяг часу на подаванню маловажних на око вистовів, інформацій, з яких згодом призбирнується чималий матеріал, на основі якого протирозвідка переволюить основні студії та таким робом пізнає середовище, про яке їй в даний момент ходить. Щойно тоді важиться вона начати поважнішу акцію та дає вже ясно спрепизовані доручення ланим співробітникам, щоб по виробленому плану розклатати систематично данє середовище. Відповідно до даних умов доручується вичтворювати в лоні даного середовища такі ситуації, якими приневолюється членів цьогож осередка до переведення певних актів, проти яких є вже заздалегідь прийняті певні міри для

їх ліквідації. Це так звана посередна провокація. Буває одначе й таке, що провокатор організує сам певні акти за згодою, чи навіть проти волі даного середовища, щоб в той спосіб дати поліції докази. Це так звана безпосередна провокація.

Прикладом до обох цих родів провокації може послужити голосна з часу царської Росії справа провокатора Євню Азефа. Його імя стало синонімом, провокації по сьогоднішній день. Азеф, член центрального комітету партії російських соціалреволюціонерів і провідник боевої організації цієїж партії, був провокатором на два боки. З одного боку провокував партію, а з другого — поліцію й охрону. Спершу охрону приєднала його на свої послуги грішми і він совісно виповнював дані йому доручення. Щоб одначе зробити себе необхідним для поліції та забезпечити себе перед підозрінням партійних товаришів, зраджував поліцію перед партією. Коли одначе охрону зірвала з ним всякі зносини та перестала йому виплачувати місячно 500 рублів, тоді Азеф, щоб відплатитися охрані та розвіяти сумніви партії що до своєї особи, zorganizував цілий ряд атентатів, між іншими удачний атентат на великого князя Сергія, чим приневолив начальника петербургської охрани, генерала Герасімова, до цього, що цей прийняв його знова на службу.

Другий приклад — це жінка Жученко, з нахилом до сильних переживань, з пересвідченням, що революційні течії підривають сильний та здоровий корінь російського народу. Вона, після покінчення інституту, увійшла з доручення охрани в члени партії соціалреволюціонерів та стала незвичайно корисною співробітницею, так що на ній базувалася робота московської охрани через кілька років. На її предложення доручила їй партія с-рів в 1905-ому році zorganizувати атентат на минського гуернатора. В цьому атентаті таки сама поліція помагала. Бомбу, яку центральный Комітет партії їй передав, вона доставила до охрани, де бомбу відповідно забезпечено, викинувши запальник. Атентат відбувся по всяким правилам, но без ефекту. Наймлений заплачений чоловік, що кидав бомбу, був для відвернення підозріння спершу арештований, а опісля в кілька день випущений на волю. Цей неудачний атентат викликав до Жученкової недовіра серед партії так, що вона, ратуючи позицію, видвигнула охоту перевести вдруге атентат. Но до цього не пришло, бо в межичасі зайшли інші справи, як арешти поважного числа партійних членів. Вкінці Жученко кинула думку организоваання свіжих експропріаційних і терористичних груп, які після видала, внаслідок, чого провалилася.

В 1910-ому році арештовано в Москві члена соціалдемократичної партії, зглядно лівого її крила, Маліновського, шлюсаря з професії, оборотного та сміливого мітингового промовця. Московська охрону, запроторивши його в тюрму, пропонує йому стати таємним співробітником. Не говорить йому однак цього прямо, тільки зачіпає загальні принципові питання, партійні тенденції та приватне життя.

При тому переконують його, що він не соціаліст та до того ще крайній, що він далекий від революції як такої, та що його радше мають ороси борця за народню волю, яким би він хотів бути в очах роітничих мас. Він може розважити холодно цей проблем і тоді сам прииде до пересвідчення, що шлях, який він собі обрав, не доведе його до цієї задушевної ціли, яку він собі намітив. Вирочим вистарчить, щоб охрону подала до відомо цьогож таки роітництва посередньою дорогою певні відомості з його минулого життя, з якому є декілька цікавих випадків «присвоєння ним собі чужої властности». Це вистарчить вповні, щоб Маліновського поззавити цього нимбу серед роітників, яким він так дорожить. Маліновський дає вкінці свою згоду, стає таємним співробітником, виконує совісно усі доручення охрани та переводить в лоні партії акти посередньої і безпосередньої провокації. Вибранні послом до думи, остає надалі на службі охрани, незвичайно дооре як провокатор законспірований, і щойно в році 1917-ім здемаскувало його діяльність т. зв. «Временное правительство», проголосивши список усіх провокаторів.

Як глибокого і далеко запускала провокація на «мацки» в підпольних організаціях на території оувної царської Росії, годі в короткому нарисі представити. Фактом є, що у російських с-рів і партії польських соціалістів від неї аж кишло. Тож не дивно, що підпольні організації старалися за всяку ціну ооротитися з цєю язвою та в тій цілі організували власну протирозвідку, яка мала слідити та перевірювати діяльність членів.

І так приміром у с-рів протирозвідкою завідував звисний із здемасковання Азефа Бурцев, який, хоч жив у Парижі, зумів своїми звязками сягати до усіх місць та центрів революційного російського життя, аж до вязниць і спорських засланців вклучно.

Цей самий Бурцев встав в останньому часі розкрити маістерну провокацію зааранжовану ольшевицькою чрезвычайкою, якої жертвою впав відомий російський, чорносотенний діяч Шульгин, що перед кількома місяцями відбув нібито нелегальну поездку на терен рад. Союзу. Як уже стверджено, Шульгин попав в руки провокаторів-чекістів, які уможливили йому подорож ніби-то конспіративним шляхом. Провокатори улажували на місці побачення Шульгина з мнимими білогвардейцями та відоували інсценізовані тайні засідання конспіраторів, що вдійности були чекістами.

В останньому часі появилися летучки якогось «Курія смерті». В цих летучках згадується рік 1922, Твердохліба та других хрунів, які тоді понесли заслужену кару. Для пояснення пригадуємо, що Твердохліб і його помічники, що тоді заплачали своїми головами за хрунство, впали від куль В. О., котра не могла стерпіти, щоб у нашому народі, у фазі його боротьби за незалежність, гуляли безкарно всякі хруні. Не було тоді у Військовій Організації ніяких «курів смерті», а були члени, які виконували запавші засудж.

ПЕРШІ ВИБОРЧІ ЛАСТІВКИ.

Ледви ринився фактичний диктатор Польщі шасудський розігнати на зелену нашу територію і так нічого невартий сойм і тільки щоурядовими енуціяціями оголосив, що вибори відбудуться при кінці міс. лютря 1928-ого р., як уже по всіх закутках Польщі заметушились всі політичні партії, як шершені в улях, і починають уже заздалегідь погоню за манда-тами. І серед наших, розбитої вже й так на партії, підпартії, фракції и підфракції, су-спільности, наводячі соймові вибори починають витискати своє пятно. Виростають, як гриби після дощу, угодовці — явні та скриті, ком-промисовці и опортуністи, а давні хруні почи-нають знов підносити голову.

Для спрещування нашого становища скажемо, що ми до польського сойму не привя-зуємо великого значіння, бо не віримо в ус-пих легальної боротьби за нашу самостійність і тому також В. О. не відступає і не відступить від дотепершнього, підпольного шляху бо-ротьби проти Польщі. Не на польський соймови арені здоудемо нашу незалежність і не має у нас ніякого значіння цей польський сойм, який, як це цуценья, ловає хвіст під се-бе, як тільки луєне батіг диктатора шасудсь-кого.

Це не значить одначе, щоб ми не інтересу-вались справою виборів і будучих послів. Бо вибори дають можливість, перший раз від 1911-ого року, український суспільности виорати на підставі загального голосовання своїх гід-них представників. Бо вибори дають можливість заманіфестувати перед світом протипольський фронт як найширших мас. Бо вибори дають можливість покласти край всяким лиходійствам ляхів, які при помочи таких тишів як Ільків, оправдують або закривають їх перед світом. Бо ми завчасу мусимо подбати, щоб польсь-кий сойм не став для слабих характерів лавоч-кою, щоб не став кузнею, де кувалися нові окупи на наш нарід, щоб не став місцем, де будуть виховуватися на посольських дієтах яничари.

Тому саме нам приходится пильно слід-кувати за всіма виборчими підготовками.

Ми не сміємо допустити, щоб на соймовій арені загнозджувався опортунізм і щоби пов-торювалися хиби представників українського народу в австрійському парламенти. Тимбіль-ше не сміємо допустити ні одного хруня типу Яцкова, й Твердохліба. Тільки криштал ьно-чисті й сильні характери можуть дістатися на соймові крісла.

Це наше рішуче слово. Коли буде треба, піддержимо його без ніяких вагань і чином. —

ЗПОЗА ТЮРЕМНОЇ РЕШІТКИ.

У звязку із вбивством Собінського, відбу-лася дня 26 жовтня ц. р. розправа проти бра-тів Бадівських та Яцурів, яких впрочи́м звіль-нено ще давніше із слідчої тюрми. Обжалову-ваним закидали вже не вбивство або співу-часть у вбивстві Собінського, а проступок з па-тенту про ношення зброї та переховування ви-бухових матеріялів. Їх звільнено, дарма, що «добре поінформована» польська преса роз-трубила була свого часу, що мовляв «мордер-ци» Собінського вже «унешкодлівені». Жал-ко тільки, що неповинні жертви польського варварства, просиділи майже пів року в тюрмі.

Арештованого вдруге в міс. жовтні ц. р. студ. Теодора Яцуру, випущено дня 26 жовтня на волю.

В половині міс. грудня має розпочатися перед карним судом у Львові розправа проти 17 Українців, яким акт обвинувачення (що обіймає сто сорок сторінок машинового письма, та важить з всіма прилогами приблизно 80 кг.) закидує державну зраду.

„Малі реальні здобутки не ворожі вели-ким, коли йдуть в дусі і в лінії останніх. Малі здобутки, що тратять з ока остаточну мету, збивають лиш націю з її шляху.

Д. Донцов

ХРОНІКА.

Дня 12 листопада ц. р. покінчив своє огид-не життя відомий широко в українській су-спільности славнозвісний кат українських по-літичних в'язнів, Кайдак, якого звірськість описав навіть визначний польський поет Же-ромскі у своїому творі «Пшедвйосне».

Садизм та крайна звироднілість, яка в інших умовах та в культурних народів по-винна була його на довгі роки запроторити за решітку, а щонайменше до заведення боже-вільних, щоби в цей спосіб запобігти актам злочину, поповнюваних ним на безборонних жертвах, дала йому змогу в польській суспіль-ности вийти з ринштоковця в начальство та безкарно поповнювати цілий ряд злочинів, на яких спогад аж дроз перебігає тіло.

Цей звір в людському тілі мав на своїй со-вісті рівнож життя бл. п. Бессарабової, за що мала стрінуги його кара з боку В. О., як впро-чим стріне вона всіх цих, що своє імя криваво зазначили в історії мартирольогії українского народу під польською займанщиною. І хочай оминув він караючу руку В. О., то все таки Немезіс пімстила його злочини.

Дня 20 листопада ц. р. пострілено смер-тельно у Львові при вул. Павлінів 16 Михайла Гука, про якого як провокатора писали ми в одному з попередних наших чисел. Гук стояв від кількох літ на услугах польської поліції, що впрочи́м ствержує сама польська преса. Слідство в цій справі веде суддя Янушевскі, якого діяльности присвятить В. О. при най-блищій нагоді більшу увагу.

**ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО КОЖНИЙ ВАШ ЛИСТ
ПЕРЕХОДИТЬ ПОЛІЦ. ЦЕНЗУРУ!**

**НЕ ГОВОРІТЬ ПОСТОРОННІМ ЛЮДЯМ
ПРО СПРАВИ У. В. О. !**

ВИСТЕРІГАЙТЕСЬ ПРОВКАТОРІВ!

**НЕ ГОВОРІТЬ ПРО СПРАВИ У. В. О.
НА ПУБЛИЧНИХ МІСЦЯХ!**

Видає пропагандивний Відділ Української Військової Організації.
Редагує Редакційна Колегія.